

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI AKRAN
DESTEK DÜZEYLERİNİN SPOR YAPMA
ALİŞKANLIKLARI VE FARKLI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Fatih AYDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Dr. Öğr.Üyesi Öner GÜLBAHÇE

2019

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KİŞİ SPORLARI ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI AKRAN DESTEK DÜZEYLERİ İLE SPOR
YAPMA ALIŞKANLIKLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

(Examination of High School Students' Perceived Levels of Peer Support With Sport Habits
in Terms of Different Variables)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih AYDEMİR

Danışman: Dr. Öğr.Üyesi Öner GÜLBAHÇE

ERZURUM
Mayıs 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KİŞİ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI AKRAN DESTEK
DÜZEYLERİNİN SPOR YAPMA ALIŞKANLIKLARI VE FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Fatih AYDEMİR

Tez Savunma Tarihi : 02/05/2019

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Öner GÜLBAHÇE (Atatürk Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU (Atatürk Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi İzzet UÇAN (Bayburt Üniversitesi)

Onay

Bu çalışma yukarıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Fatih KIYICI
Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi
ERZURUM - 2019

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklı değişkenler açısından incelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

02 / 05 / 2019

Fatih AYDEMİR

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu alıŐma, "Lise ğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklı değişkenler açısından incelenmesi" amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca, bilgilerini ve desteklerini benden esirgemeyen, değerli tez danışmanım, kıymetli hocam Dr. Öğretim Üyesi Öner GÜLBAHÇE' ye, Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU' na, Dr. Öğretim Üyesi İzzet UÇAN' a Araştırma Görevlisi Deniz BEDİR 'e Dr. Öğretim Üyesi değerli dostum, Erdem ŐAKARA'a, Ünal Dilekçiye, Öğretmen Arkadaşlarım; Osman BURAN, Birol PETEK, Cahit ÇETİN, Barbaros DİKEL ve Vedat CİMİLLİ' ye ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliğinde ki Bölüm hocalarıma ve bugünlere gelmemde büyük emekleri olan aileme; çalışma süresince desteklerini esirgemedikleri için teşekkür ederim.

Fatih AYDEMİR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI AKRAN DESTEK DÜZEYLERİNİN SPOR YAPMA ALIŞKANLIKLARI VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fatih AYDEMİR

Mayıs 2019, 73 Sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı Erzurum ilinde öğrenim gören lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklı değişkenler açısından incelenmesi

Yöntem: Araştırmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Erzurum ilinde bulunan beş lisede öğrenim gören 304'ü kadın ve 242'si erkek olmak üzere toplam 546 lise öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların akran desteği düzeylerini ölçmek için 'Akran Desteği Tutum Ölçeği', katılımcıların sporla ilişkili düzeylerinin belirlenmesinde ise anket kullanılmıştır. Araştırmada Akran desteği ölçeği ile toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 22,0 paket programı, öğrencilerin akran desteği düzeylerinin belirlenmesinde; aritmetik ortalama (X) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır. Akran desteği ve değişkenler arasında farklılık olup olmadığının belirlenmesinde ise değişkenlerin düzeylerine göre; bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın sonunda spora katılımın oranı yüzde 74.5 olarak bulunmuştur. Cinsiyet sorusuna göre kadın erkekler arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Aile yapısı sorusuna göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Aylık gelir sorusuna göre duygusal yardım yönünden 3001 TL geliri olanların lehine anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Aile tutumu sorusuna göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Sınıf düzeylerine göre ise 12. sınıf lehine anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Farklı lise türüne göre Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesi lehine anlamlı bir farklılık vardır. Spor yapıyor musunuz sorusuna göre, spor yapan bireylerin spor yapmayanlara göre fiziksel yardım düzeyinde ortalamaları yüksek, akademik yardım ve duygusal yardım düzeyinde ise nispeten düşük çıkmış olup anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Hangi spor yapıyorsunuz sorusuna göre bireysel spor yapanların lehine anlamlı bir farklılık vardır. Haftalık spor yapma sürelerine göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Spor yapma nedenlerine göre, sağlık, fiziksel görünüm ve sosyal aktivite, maddi kazanca oranla yüksek çıkmış olup anlamlı bir fark vardır.

Sonuç: Sonuç olarak 2015-2016 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinde öğrenim gören ve araştırmamıza da konu olan 546 lise öğrencisinin akran desteği ve spor yapma alışkanlıklarının incelenmesinde ortaya çıkan sonuçlara göre ve puan ortalamaları incelendiğinde, spora katılımın ve akran destek düzeyleri yüksek çıktığını söyleyebiliriz.

Anahtar Sözcükler: Akran desteği, Beden Eğitimi, Erzurum, Lise öğrencileri, Spor

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

SPORT HABITS OF HIGH SCHOOL STUDENTS' PERCEIVED LEVELS OF PEER SUPPORT AND ITS EXAMINATION in TERMS of DIFFERENT VARIABLES.

Fatih AYDEMİR

April, 2019, 73 Pages

Objective: The aim of this study was to investigate perceived peer support and sports habits of high school students studying in Erzurum.

Method: A total of 546 high school students (304 female and 242 male) attending five high schools in Erzurum participated in the study in 2015-2016 academic year. To measure participants' peer support levels "Peer Support Attitude Scale", the questionnaire was used to determine the sports related levels of the participants. In the study, SPSS 22.0 package program was used to analyze the data collected with the Peer Support Scale and to determine the peer support levels of the students; arithmetic mean (X) and standard deviation (ss) were used. In determining whether there is a difference between peer support and variables, according to the variables; Statistical techniques such as independent sample t-test and one-way analysis of variance were used.

Results: At the end of the study, the rate of participation in sports was found to be 74.5 percent. According to gender, there was no significant difference between women and men. There was no significant difference according to the question of family structure. According to the monthly income question, there is a significant difference in favor of those who have income of 3001 TL from the point of emotional help. There was no significant difference according to the question of family attitude. A significant difference was found in favor of grade 12 according to class levels. There is a significant difference in favor of vocational high school and Anatolian high school according to different high school types. According to " do you do sports? " question, individuals doing sports has higher average in physical assistance level, but in academic and emotional level that is relatively low, and there is no meaningful difference. According to the question of what sports you are doing, there is a meaningful difference in favor of the individual athletes. There was no significant difference according to the weekly sporting time. According to the reasons of sport, health, physical appearance and social activity are higher than financial gain and there is a significant difference.

Conclusion: As a result, 546 high school students studying in Erzurum in 2015-2016 academic year and peer support and sporting habits were examined and the mean scores and scores of peer support were high.

Keywords: high school students, peer support, physical education, sports

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu.....	2
Problem Cümlesi	3
Alt Problemler	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Varsayımlar	4
Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve Yapılan Araştırmalar	5
Akran İlişkileri.....	5
Ortaöğretimde akran ilişkilerinin önemi.	5
Ergenlik döneminde akran ilişkisi ve sosyalleşme.....	6
Akran İlişkileri İle İlgili Kuramlar ve Yaklaşımlar	7
Helen L. Koch.	8
George Herbert Mead.....	8
Harry Stack Sullivan (Kişiler arası ilişkiler kuramı).....	8
Jean Piaget (Bilişsel gelişim kuramı).	9
Lev S. Vygotsky (Sosyo kültürel gelişim kuramı).....	9
Albert Bandura (Sosyal bilişsel öğrenme kuramı-gözlem yoluyla öğrenme).	9
Urie Bronfenbrenner (Ekolojik sistem kuramı).	10
James Youniss yaklaşımı.	10
William Corsaro (Yorumsal kuram).	11
Zihin kuramı.....	11

Sosyal bilgi süreci modeli.....	11
Grup sosyalleşme kuramı.....	12
Çocuk ve çevre yordayıcı modeller.....	12
Akran İlişkileri İle İlgili Kavramlar	13
Sosyal gelişim.....	13
Sosyal yeterlik.....	14
Duygusal Yeterlik.....	18
Olumlu sosyal davranış.....	19
Farklı Akran İlişki Türleri	20
Akran tarafından kabul edilme.....	20
Akran tarafından reddedilme.....	21
Akran şiddeti.....	21
Spor Kavramı.....	22
Kişilerin Spor Yapma Amaçları	23
Beden eğitimi ve sporun fizyolojik faydaları.....	27
Beden eğitimi ve sporun sosyolojik faydaları.....	29
Beden eğitimi ve sporun psikolojik faydaları.....	31
Beden Eğitimi ve Sporun Tarihi ve Önemi	31
Türkiye de Akran Desteği İle İlgili Yapılan Çalışmalar	32
Akran desteği ve spor ile ilgili yapılan çalışmalar.....	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	34
Yöntem	34
Araştırma Modeli.....	34
Evren Örneklem.....	34
Veri Toplama Teknikleri	34
Verilerin Analizi	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	36
Bulgular ve Yorum	36
Katılımcıların fiziksel akademik ve duygusal yardımlarına ilişkin bulgular.....	39
BEŞİNCİ BÖLÜM	48
Sonuçlar ve Öneriler.....	48
Sonuçlar ve Tartışma.....	48
Öneriler.....	51
KAYNAKÇA	52
EKLER	58

EK 1. Veri Toplama Anketi	58
EK 2. Araştırma İzni	60
ÖZGEÇMİŞ.....	62

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor Arasında Benzerlik ve Farklılıklar.....	23
Tablo 2. Normallik Dağılım Test Sonuçları	36
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	36
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Yapılarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Gelirlerine Göre Dağılımları	37
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Tutumlarına Göre Dağılımları	37
Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılımları	38
Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Hangi Spor Yaptıklarına Göre Dağılımları	38
Tablo 11. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Saatlerine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 12. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine Göre Dağılımları	39
Tablo 13. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri.....	39
Tablo 14. Farklı Aile Yapısında Olan Katılımcıların Akran Desteği Alt Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	39
Tablo 15. Farklı Aylık Gelir Düzeylerine Sahip Olan Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	40
Tablo 16. Aile Tutumlarına Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	41
Tablo 17. Farklı Sınıflarda Eğitim Gören Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	41
Tablo 18. Farklı Okullarda Eğitim Gören Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	43
Tablo 19. Katılımcıların Spor Yapma Durumlarına Göre Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri	44
Tablo 20. Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri.....	44
Tablo 21. Haftalık Spor Yapma Saatlerine Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri	45
Tablo 22. Spor Yapma Nedenlerine Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Fiziksel Yardım Yönünden Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri.....	46

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

F	: Frekans Değeri
N	: Kişi Sayısı
P	: Anlamlılık Düzeyi
R	: Korelasyon Katsayısı
SPSS	: Statical Package For Social Sciences
VB	: Ve Benzeri
X	: Ortalama Değer

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Toplumdaki yaşıt kişilerin, yardımlaşmalarının ve dayanışmalarının üst seviyede olabilmesi; birbirlerini desteklemesiyle ilgilidir. Spor yapan bireylerin yaptıkları spor dalında arkadaşlarına ne tür yardımda bulunacakları merak edilen bir durumdur.

Akran ilişkileri incelendiği zaman, her yaşın akran ilişkilerinin farklı özellikler taşıdığı görülmektedir. Çocukluk dönemlerindeki akran ilişkileri ele alındığında çocukların yaşadığı sosyal çevre, bireylerin kişisel özellikleri, birbirleriyle olan etkileşimler, akran ilişkilerinin yapısını oluşturmaktadır. (Song, 2006).

Çocuk akran grupları, akran grubuna dahil olmayan yetişkinlerden etkilenebilir veya onları etkileyebilirler. (Rodkin, &Hodges, 2003).

Alan yazın incelendiğinde; Tozoğlu ve ark.(2015) yapmış olduğu üniversite öğrencilerine yönelik akran desteğinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi adlı araştırmada da spor yapma alışkanlıkları, spor yapma durumları, spor süreleri arasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Yine Gülay (2008) de yapmış olduğu 5 ve 6 yaş çocuklarına yönelik, akran ilişkileri ölçeklerinin, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları ve akran ilişkilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi çalışmasında, akran şiddetine maruz kalma, ebeveyn tutumları gibi değişkenler bakımından ele almıştır.

Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımın çocuklar ve gençler üzerinde birçok faydası bulunmaktadır. Genel olarak beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımın temel yararları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Beden eğitimi ve spor faaliyetleri bireylerin günlük yaşamında fiziksel açıdan daha aktif olmasına yardımcı olmaktadır.
- Kişiler beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım sağladıkları zaman farklı türde hareket becerilerini kullanmak zorundadırlar. Bu kapsamda kişiler, beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile hem var olan kabiliyetlerini geliştirmek de hem de yeni hareket becerileri oluşturmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde temel becerilerle birlikte, jimnastik ve dans ya da çeşitli spor branşlarıyla ilgili hareket becerileri de yer alır. Söz konusu olan

bu durum beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım gösteren kişilerin spor branşlarına yönelik hareket becerileri de kazanmalarına fırsat sunmaktadır.

- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri, uzmanlık gerektiren hareket becerilerinin yanı sıra herhangi bir uzmanlığı gerektirmeyen becerilerin de kazanılmasına yardımcı olur.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri, bireylerin bedensel faaliyetlerin önemini anlamalarına ve bununla birlikte onları sağlıklı bir yaşam sürmeleri için spora yöneltmektedir.
- Beden eğitimi ve spor dersleri, çocukların sağlıklı bir birey olmalarını, bunun yanında kötü alışkanlıklardan kaçınan bilinçli tüketiciler olmalarına imkan sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spor dersleri, çocukların hem zihinsel, hem fiziksel, hem de fonksiyonellik açısından psikomotor becerilerinin gelişmesine yardımcı olur .
- Beden eğitimi ve spor dersleri, çocukların spor alanına dair bilgi ve becerilerinin üst seviyelere çıkmasına katkı sağlar.
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılan bireylerin , kişilik gelişimleri olumlu bir düzeyde etkilenir.
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılan kişiler, hareket becerilerinin ana hatlarını ve estetik yönlerini keşfederler. (Heper, 2012: 3-4).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç ; Lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu

Akran desteği ve spor ile ilgili literatür incelendiğinde akran desteği ile ilgili farklı çalışmaların yapılmış olduğu görülmektedir. Spor yapan öğrencilerin akran destek düzeyleri ile ilgili çalışmalarda bulunmaktadır. Akran desteği son yıllarda ebeveyn desteğinin önüne geçmiş, gençlerin ailelerden çok arkadaş çevresi ile zaman geçirmesi akran desteğini daha da önemli hale getirmiştir. Gençler akran desteği adı altında bir takım olumlu veya olumsuz davranışlar yapabilmektedir. Karşılaşılan bu olumlu davranışların pekiştirilmesi, olumsuz davranışlarında spor sayesinde minimize edilebilirliği söz konusudur. Spor yapan ve yapmayan genç neslin birbirlerine olan yardım duygularının hangi aşamada ve ne tür yardım olarak görme açısından çalışmamız önem arz etmektedir.

Problem Cümlesi

Lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeyleri ile spor yapma alışkanlıklarının arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt Problemler

1. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile cinsiyetler arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
2. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile yaş arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
3. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
4. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile okul türleri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
5. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile aile yapıları arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
6. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile aile tutumları arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
7. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile ailenin aylık geliri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
8. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile spor yapma alışkanlıkları arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
9. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile spor yapma türleri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
10. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile spor yapma süreleri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?
11. Lisede öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları akran desteği ile spor yapma nedenleri arasında anlamlı birer ilişki var mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; Erzurum İli Merkezde bulunan Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Nevzat Karabağ Anadolu Lisesi, Rıfkı Salim Burçak Kız Anadolu Lisesi, Şükrüpaşa Anadolu Lisesi ve Erzurum Lisesi'nde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

Bu araştırma; kişisel bilgi edinme formu ve akran desteği ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlıdır.

Varsayımlar

1.Araştırmaya katılan lisesi öğrencilerinin veri toplama anketine içten ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

2.Araştırmada kullanılan veri toplama anketinin ve kullanılan istatistiksel analiz yöntemlerinin araştırma problemlerini test edebilecek geçerlik ve güvenirlikte olduğu varsayılmıştır.

Tanımlar

Beden eğitimi: Bireyin zihinsel, ruhsal ve fiziksel açıdan gelişimlerinin yanında bireyin sosyalleşmesine katkı sağlayan, bu yönleri ile genel eğitimin bir tamamlayıcısı olan bilinçli ve planlı faaliyetlerdir (Çelik ve Pulur, 2011).

Destek: Türk Dil Kurumu destek terimini bir birlik için sağlanan yardım veya koruma ya da maddi ve manevi yardımcı, dayanak olarak tanımlamaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>).

Destek olgusu; olumlu davranışlar öğretebilen , uygulamaları geliştiren ve güçlendiren, olumlu olan davranışları sergileme noktasında olasılıkları yükselten sistem değişikliklerini de içerir. (Erbaş 2005).

Akran Desteği: Kavram olarak 'Akran desteği' eşit olan kişiler tarafından desteklemek ve teşvik etmek olarak tanımlanabilmektedir. (Dennis 2003).

Akran desteği; alan ve veren kişiler tarafından temel ilkelere sahip olan, ortak sorumluluklar üzerine inşa edilen bir yardım sistemidir. Benzerlik yerine çeşitli olmayı önemseyen ve bireyselliği destekleyen bir modeldir (Mead, Hilton ve Curtis 2001).

Spor: Belli bir amaç çerçevesinde, kuralları ve teknik yönleri bulunan spor yapan kişilerin yanında izleyenlerde de zevk uyandıran etkinlikler bütünlüğüdür. (Doğan 2005).

İnsanlar da haz ve doyum sağlayan, oyunun kurallara bağlanmış bir şeklidir. (Fişek,1980).

Beden eğitimi: Bireyin zihinsel, ruhsal ve fiziksel açıdan gelişimlerinin yanında bireyin sosyalleşmesine katkı sağlayan, bu yönleri ile genel eğitimin bir tamamlayıcısıdır (Çelik ve Pulur, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve Yapılan Araştırmalar

Akran İlişkileri

Akran ilişkileri, çocukların birlikte olmalarına yardımcı olmakla beraber, kişiler arası ilişkiler adına gereken bilgi ve yetileri kazanmalarında, problem çözmelerinde ve sorunlara karşı çıkabilmelerinde önem teşkil etmektedir. Akran ilişkileri, çocukları bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal ve ahlaki açıdan gelişmelerine yardımcı olmakla beraber, çeşitli evrelerden geçerek gelişimlerini sağlamaktadır. Çocukların yaşlıları ile iletişimlerinde yaşadıklarını çözmek adına, sosyal davranışsal niteliklerini, farklılıklarını, aile problemlerini ve sosyal statülerini dikkate almak gerekmektedir. Çocukların ek çözümler ortaya koyarak problemlerle başa çıkmalarında, daha sağlıklı iletişim kurmalarında eğitimcilerle birlikte ebeveynlere ve diğer yetişkinlere de ciddi sorumluluklar düşmektedir (Beyazkürk ve diğerleri, 2007: 13).

Akran ilişkileri, içinde oldukları yaş döneminde sosyal iletişimlerini, tecrübelerini şekillendirmekle birlikte, bireyin ileriki dönemlerde sosyal-duygusal uyumunu etkileyebilmektedir (Gülay, 2009: 83).Kurulan akran ilişkilerini sürdürmek, yeni arkadaşlar kazanmak çocuğun belli bir olgunluğa erişmiş olmasıyla alakalı olabilir. Şayet çocuk, arkadaş edinme yetilerinde yeterli olamıyorsa içe kapanıklık veya saldırganlık gibi davranış anormallikleri ortaya çıkabilir. Kendilerini diğer insanlara açma noktasında güçlük yaşayan çocukların arkadaş edinmeye yönlendirilmeleri halinde, kişilik yapılarının şekil almasında etkili olabilir (Aslan, 2008: 33).

Ortaöğretimde akran ilişkilerinin önemi.

Eğitim sistemi kapsamında öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara uyum sağlamalarında yaşlıları ile iletişimlerinin ciddi bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Erten-Sarıkaya ve Gülay-Ogelman, 2013: 1860).Zira okul ortamı bireyin sosyalleşmesi için en uygun koşullardır. Doğumdan ölüme kadar süren gelişim dahilinde insan kendini var sayabilmek adına sosyalleşmeye gereksinim duymakta; bu gereksinimi gideren ortamların başında ise okullar yer almaktadır. Bununla beraber yaşadığı ne varsa paylaştığı müddetçe yaşadım diyebilen insan, sosyalleşme koşullarında paylaşımlar yapabileceği bireyleri tercih ederken bir takım kriterlere başvurmaktadır. Dünyaya bakış açıları, sosyal çevre ve yaş

gruplarının yakın olması bu kriterler arasında dikkati çekenlerdir. Özellikle lise dönemindeki ergenlerde bu kriterlerden en dikkat çeken akranlarıdır (Argon ve Çelik-Yılmaz, 2016: 250). Bu dönemde akran grupları ile ilişkilerin olumlu faydaları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Agresif duygularını kontrol altına alma
- Duygusal ve sosyal destek sağlamalarına ve daha bağımsız olmalarına
- Sosyal yetilerin, mantıksal düşünme yetilerinin gelişmesine ve duygularını daha olgun şekilde aktarmalarına
- Cinselliğe ve cinsel kimliklerine dair tavır geliştirmelerine
- Ahlaki değerlerin ve yargıların güçlenmesine
- Benlik algısının gelişmesine imkân sunmaktadır (Mermer, 2012: 9).

Ergenlik döneminde akran ilişkisi ve sosyalleşme.

Ergenlik Dönemi; fiziki büyüme, psikososyal olgunlaşma ve cinsel gelişimin meydana geldiği, çocukluk döneminden erişkinlik evresine geçme dönemidir. Yoğun ve hızlı fiziksel, sosyal ve psikolojik değişimlerle kendini gösterir. Bu dönem , bireyin gelişim dönemleri kapsamında en önemli evrelerindedir. Ergenlik döneminin başlangıcı ve ne kadarlık bir süreci kapsayacağı önceden belirlemek mümkün değildir (Akçan-Parlaz ve diğerleri, 2012: 10).

Ergen davranışlarının kilitlendiği asıl alanlardan biri, akranların arkadaşları ile olan ilişkileridir. Araştırmacılara göre çocuğun merkezi olan aile, değerlerin kazandırılmasında ve kişisel güvenin yerleşmesinde yaşatlarının başarısını sağlayamaz. (Demir ve diğerleri, 2005: 83). Bilindiği üzere ergenler okulda ya da okulun dışında ki zamanlarını çoğunlukla yaşatları ile geçirirler. Akranlarıyla birlikte hareket etmek de ve ortak etkinlikler seçme davranışı sergilemektedir. Yaşatları ile etkileşim bir yandan gelişimi destekletici bir fonksiyon sağlarken bir diğer yandan ise bazı zamanlarda ; saldırganlık, zorbalık ve şiddet eylemleriyle bağdaştırılmaktadır. (Totan ve Yöndem, 2007: 56).

İnsan; sosyal bir varlık olduğundan dolayı, birbirleriyle yaşamaya ihtiyaç duyarlar. Sosyal varlık olan kişilerin en önemli ihtiyaçları; kendilerine verilen tepkilere en uygun biçimde tepki verebilme ve bu tepkileri düzeltme durumlarına göre çevreden kabul görebilmektir. İnsanın çevresine uyumunda; sosyal gelişim dönemi çok önemli bir rol oynar. Sosyal beceri özelliği; arkadaşlardan ve aileden kazanılır. Bu nedenle sosyal beceri eğitimin de ailenin olduğu kadar arkadaş çevresinin de büyük bir etkisi bulunmaktadır (Özabacı, 2006: 164).

Gelişim dönemlerine göre yaşatları ile iletişimlerinden en çok etkilenen dönem 13-18 yaş dönemi olarak bilinen ergenlik dönemleridir (Yıldırım, 2007: 9). Conger ve Galambos'a

(1997) göre, ergenlik dönemi arkadaş ilişkileri üç gruba ayrılır. Birincisi, bireysel dostluklar, ikincisi daha küçük olan yakın arkadaşlıklar, üçüncüsü ise geniş kalabalıklardır. Ergenlik döneminde tek cinsiyetli olan arkadaş grupları, belli bir zaman sonra karşı cinslerin etkisine girer ve geniş bir ergen topluluğu olur. Fakat sonraki aşamalarda farklı cinsten arkadaş grupları ortaya çıkmaya başlar. Bu gruplar aynı cinslerden oluşan dostluklar da çıkabilir ama daha çok daha yoğun, daha yakın, açık ilişkilerde yaşanabilir. Bu tip dostluklar ergen bireye kendisinin ve arkadaşlarının duygularını öğrenmesine yardımcı olurlar. Fakat bu dönemde kurulan arkadaşlıklar daha önce meydana gelen psikolojik yaraları onarıcı da olabilir, zarar verici de, bireyi pişman edecek davranışlara da sürükleyebilir (Aktaran: Demir ve diğerleri, 2005: 84).

Erickson, ergenlik dönemi kişilik gelişimini çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak ifade eder. Erikson'un bu süreci kimlik karmaşası olarak ifade edilmektedir. “ Ben kimim?” sorusu bu süreçte son derece önemli bir hal alır. Ergen kişi, ebeveynlerinden ziyade yaşlılarından etkilenir. Öğretmen ve ebeveynler, ergen bireye bir yetişkin bir birey gibi hareket etmeli, onunla saygı, sevgi esasına dayalı bir arkadaşlık sarmalıdır. Erikson'a göre bu evrede ergen, kimlik çözmede başarılı olursa özgüveni olan bir birey olarak hayatına devam ettirebilir ve başarılı olur. Tersine durumda ise hayatın gelecek evrelerinde de bu kaosu çözüme kavuşturmak adına çabalamayı sürdürür. Söz gelimi; ne yapmak istediği konusunda kararsız olan, bir işten başka bir işe geçerek bocalama yaşayan, birer çocuk gibi hareket eden yetişkinler, henüz kimlik karmaşasını atlattırmamış bireylerdir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013b: 13).

Bireyin duygusal gelişim sergilediği ve her şeyi eleştirerek ve soruşturarak kendine has dünya yaratmayı hedeflediği ergenlik döneminde, destek olabilecek en önemli güven unsuru arkadaşlarıdır. Ergenler günümüze dek geliştirdikleri becerilerin, aldıkları rollerin, o şartlar altında geçerli olan toplumsal kurullarla nasıl uyum sağlayacağı problemi ile de karşı karşıya gelmektedir. Bu problemlerin üstesinden gelmeye çalışan ergenler adına yaşlıları önemlidir (Mermer, 2012: 7). Bu aşamada akran ilişkilerine sahip olan ergenlerde, öz-yeterlilik, sosyal yetenek hissi ve duygusallık seviyesi artmaktadır (Savcı ve Aysan, 2016: 404).

Akran İlişkileri İle İlgili Kuramlar ve Yaklaşımlar

Akranların çocuklar üzerindeki gelişimlerinin, etkilerini inceleyen yaklaşımlar ve kuramlar incelendiği zaman, kimilerinin birbirlerinden etkilendikleri, kimilerinin ise önceki kuramların üzerine inşa edildikleri görülmektedir. Ama genel olarak bakacak olursa her birinin

farklı bakış açıları ile olaya yaklaştığı görülmektedir. Akran ilişkileriyle ilgili yaklaşımlar ve kuramlar aşağıda sıralanmıştır.

Helen L. Koch.

Helen Koch okulöncesinde ki akran ilişkilerini inceleyen ilk araştırmacılardandır. 1930 yılında Koch'un yapmış gözleme dayalı araştırmalar da , sınıf da çocukların kendilerini sosyal grubun birer üyesi olarak görmesi, oyunlarda ve derse katılımını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Bununla birlikte akran ilişkilerinin kardeşlerle ilişkilerini doğrudan, anne-baba ve çocuk ilişkisini ise dolaylı yünden etkilediğini belirtmiştir. (Gülay, 2010).

George Herbert Mead.

İnsanların sosyal bir varlık olmasına dikkat çeken Mead, sosyal bir varlık olmanın, sosyal yapının parçası olmanın yanında, sosyal gelişimin diğer gelişimler üzerindeki etkisiyle de ortaya çıktığını belirtmiştir. Zihinin, benlik ve dil becerileri ile beraber sosyal gelişime farklı bakış açısı getirmiştir. Çocukluk dönemlerinde oyunun ve akranların çocukları sosyal yaşama hazırladığını belirtip, okulöncesi döneminin de önemli olduğunu vurgulamıştır. Mead'in, dil becerilerinin, içsel konuşmanın ve sosyal etkileşimlerin bilişsel sembolleri oluşturmasına ilişkin görüşleri, Vygotsky'nin ve Piaget'in kuramlarına da katkı yapmıştır (Gülay, 2010).

Harry Stack Sullivan (Kişiler arası ilişkiler kuramı).

Sullivan'ın kişiler arası ilişkiler kuramı, insan hayatının önemli gelişim dönemlerini içeren, gelişimsel temelli bir yaklaşımdır. Sullivan'a göre sağlıklı insan gelişimi, kişinin diğer insanlarla yakınlık kurma yeteneğine dayanır. Okul öncesi dönemi gelişimin en önemli safhalarındadır. Bu dönemde çocukların yakınlık potansiyelleri yüksek olduğu fakat yakın ilişkilerinin karmaşık olduğu yaşlara henüz ulaşılmadığı bir dönemdir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2008).

Sullivan'ın yaklaşımı, çocukluk dönemlerinde ki arkadaşlık ve akran ilişkilerine odaklanmıştır. Okulöncesi dönem, akran ilişkilerinin temelini oluşturduğunu ifade ederek; akran ilişkilerinin, akran kabulünü arttırarak olumlu davranışlarla birlikte çocuktaki kaygıyı azaltacağını ve kendilik kavramıyla olumlu katkılar sağlayacağına dikkat çekilmiştir. Sullivan'a göre okulöncesi dönemde ki ilişkiler çift yönlü süreçlerle belirlenir.

1. Memnuniyet ya da memnuniyetsizlik 2. İhtiyaçları karşılamak ya da karşılamamak 2. Karşılıklı etkileşimler ile ilişkilerin geliştirilmesi veya karşılıklı etkileşimlerin eksikliğiyle ilişkilerin gelişmemesi (Gülay, 2010).

Jean Piaget (Bilişsel gelişim kuramı).

Piagete göre çocuklar , sadece pasif alıcı değil bilgiyi kazanmak için aktif role sahiptirler. Piaget, farklı yaşlardaki yetişkinlerin ve çocukların birbirlerinden farklı olduklarını savunurken, bunun nedenini ise kişilerin dünyayı anlamasını sağlayan bireysel süreçlerin oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bilişsel gelişimi; yaşantı, olgunlaşma, uyum, dengeleme ve örgütlenme ilkeleri etkiler (Senemoğlu, 2005).

Piaget, bilişsel ve sosyo-bilişsel açıdan akran ilişkilerini, değerlendirilmektedir. Çocukların birbirleriyle konuşmaları, oyun oynamaları, birlikte çalışmalarını etkileşimlerini biçimlendirir. Taklit ise bu etkileşimlerdeki öğelerdendir.. Çocuklar akranlarını taklit ederek yeni davranışlar ve beceriler öğrenir. Piaget'e göre oyun, akranların etkileşimlerinin önemli bir bölümünü oluşturur ve taklit yapmayı geliştirir (Gülay, 2010).

Lev S. Vygotsky (Sosyo kültürel gelişim kuramı).

Vygotsky, öğrenmede kültürel ve sosyal yapının etkileri üzerinde durmuştur. Keşfetme modelini desteklemiştir. Sosyal yapısal kuramının temeli, bilişsel gelişim de sosyal etkileşim oyunlarının rol oynamasıdır. Vygotsky her fonksiyonların çocukların kültürel gelişiminde öncelikli sosyal düzeyde, sonra ise bireysel düzeyde ortaya çıktığını ifade etmektedir (Ergün ve Özsüer, 2006).

Vygotsky'nin sosyal yapılandırmacılık kuramında tanımladığı yakınsal gelişim alanı en önemli kavramlardan biridir. Yakınsal gelişim alanı, öğrencilerin kendi başlarına öğrenebileceği ile kendisinden daha iyi bir durumda bulunan başka bir öğrenci veya yetişkinlerin yardımı ile öğrenebileceği arasındaki fark olarak belirtmiştir (Çakıcı, 2008). Farklı bir ifade ile bağımsız problem çözmeyle belirlenen gerçek gelişim seviyesiyle, problem çözme sırasında yetişkinlerden yardım adı altında veya daha yetenekli çalışma grubu akranları ile belirlenen, potansiyel gelişim seviyesi arasındaki uzaklıktır (Yurdakul, 2005).

Albert Bandura (Sosyal bilişsel öğrenme kuramı-gözlem yoluyla öğrenme).

Bandura'ya göre gözleyerek öğrenme, sadece bir kişinin diğer kişilerin etkinliklerini basit olarak taklit etmesi değil, çevredeki olayları bilişsel olarak işlemesiyle kazanılan bilgidir. Bandura gözlem yoluyla öğrenme ile taklit yerine öğrenmenin birbirlerinin yerine kullanılacak terimler olmadığını açıklamaktadır (Senemoğlu, 2005).

Yaşamın ilk yıllarında ebeveynler, çocukları tarafından model alınırlar. Bu çocuklara taklit etmeyi öğretir. Öğrendikleri bu davranışlar, girdikleri sosyal ortamlarda da

kullanılmaktadır. Çocuklar akranlarını model alırlar ve akran etkileşimleri sırasında pekçok davranışı (empati, işbirliği, saldırganlık, v.b.) öğrenirler (Gülay, 2010).

Urie Bronfenbrenner (Ekolojik sistem kuramı).

İki değişken üzerinde yoğunlaşılın ekolojik yaklaşım, bunların etkileşimlerini de ele alır. İlki; psikolojik, biyolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel öğelerdir. İkincisi ise ekzo, mezo, mikro ve makro sistemlerin etkileşimlerinin neler olduğunu gün yüzüne çıkarmaktır.

Ekolojik yaklaşım, eğitimsel, gelişimsel, sosyal problemler açısından çocuklar veya ergenler riske girdiğinde bakılması gereken faktörleri (yoksulluk, kaba davranan ebeveyn, düşük doğum ağırlığı gibi) ayırtlaştırmaya çalışmıştır. Kişilerde oluşan değişik beklentiler, deneyimler, istekler, baskılar ve bireyi etkileyen bütün sistemler ve değişkenler ele alınır (Beyazyürek, 2009).

Ekolojik sistem kuramının çocuk gelişimiyle ilgili iki hipotezi vardır. Bunlardan ilki her çocuğun ekolojik sistemin bir parçası olması. İkincisi ise ekolojik sistem ile çocuk arasında devamlı bir etkileşimin olmasıdır (Pianta ve Walsh, 1996).

Bronfenbrenner'in ekolojik sistem kuramının zorbalığı açıklayabilecek bir çerçeve sunduğu belirtilmektedir. Ekolojik sistem kuramı temele alındığında, zorbalık, kişisel ve kişiler arası değişkenlerin karşılıklı etkileşiminin bir ürünüdür. Akran grubu, okul, aile, ve diğer toplumsal faktörler gibi ekolojik bağlamlar hem kişisel özellikleri etkiler, hem de ondan etkilenmektedir. Bu kişisel özelliklerden bir bölümü, cinsiyet, yaş, ve ırk/etnik köken gibi değişkenlerdir. Bir bölümü de kaygı, depresyon ve benlik saygısı gibi daha çok psiko-sosyal değişkenlerdir (Kapçı, 2004).

James Youniss yaklaşımı.

Youniss, Piaget'in kuramından yola çıkarak akran ilişkilerinde çocukların dış dünyada elde ettiği bilgileri var olanlar arasında denge sağlamasında etki ettiğini vurgulamaktadır. Sosyal gelişimin çocuk-çocuk ve yetişkin-çocuk arasında gerçekleştiği belirtmektedir. Yetişkin-çocuk etkileşiminde yetişkinler hem sosyal ortamları düzenlemekte hem de çocuk için bir bilgi kaynağı olmaktadırlar. Çocuk- çocuk etkileşiminde ise karşılıklı olma ,işbirliği ve katılmaya yönelik bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Youniss, çocukların etkileşimlerle kendi akran kültürlerini oluşturduğunu savunur. Bunun yanında akranlar tarafından sevilmenin olumlu sosyal davranışları artıracakını ifade ederek, akran ilişkilerinin yayırlarına dikkat çeker (Gülay, 2010).

William Corsaro (Yorumsal kuram).

Corsaro çocuğun etkileşimlere, dil becerileri ve yorumlama ile katıldığını ifade eder. Kuramda akran ilişkilerinin yapısından ziyade, etkisi üzerinde durmaktadır (Corsaro, 1997).

Yorumsal toplumsallaşma, kuramdaki temel ögedir. Üç çeşit işbirlikçi etkileşim ile gerçekleşir.

- Çocuklar yetişkinlerin dünyasıyla işbirliği içindedir. Bu dünyadan bilgiler edinir, yetişkinlerin rehberliğinden yararlanır.
- Çocuk akran kültürüyle işbirliği içindedir. Bu kültürün hem sahibi hem de parçasıdır.
- Çocuk yetişkin kültürüyle ile işbirliği içindedir. Yetişkinlerin kültürünü etkileşim sırasında tekrardan yorumlar ve özümser (Gülay, 2010).

Zihin kuramı.

Zihin kuramı kavramı, eylemlere sebep olan inanç , istek, niyet, duygu, hayal gibi zihinsel durumlardan çıkarımda bulunmaktadır. istek ve İnanç gibi birbirleriyle ilişkili olan zihinsel durumlara dayanılarak oluşturulan bir bilgiler bütünüdür (Kaysılı, 2013). Genel de çocukların zihinsel hayatı anlamaları ve bu anlayıştaki yaşa bağlı değişimleri ele almış ve 1980'lerin başlarından itibaren, çocukların zihinsel dünyaları hakkındaki bilgilerine odaklanan fazla sayıda araştırma ortaya konmuştur (Lock ve Schneider, 2007).

Akranların duygularına ve davranışlarına karşı ilgili olan, nedenlerini anlayabilen, çocukların daha çok sevildiği ve kabul gördüğü bilinmektedir. Akranların psikolojik durumlarını anlamayan ve bu sebeple akranları tarafından ret gören çocuklar, ilerleyen yıllarda bu gibi becerileri öğrenme veya geliştirme imkanlarını da kaybedeceklerdir. Bu doğrultuda engelli çocukların bu becerilerden yoksun oldukları ve sosyal ilişkiler noktasında önemli sorunlar yaşadıkları bilinmektedir (Gülay, 2010).

Sosyal bilgi süreci modeli.

Sosyal bilgi süreci, sosyal ve bilişsel gelişimleri öne çıkaran bir modeldir. Okulöncesi dönemde ki çocuklar akranları ile etkileşimlerinde sosyal bilgi sürecini, yaparak yaşayarak öğrenirler. Bu süreç günlük hayattaki ve sosyal ilişkilerdeki bütün davranışlar için de geçerlidir. Bu sebeple süregelen sorunlar, sosyal uyumsuzluk ve dolayısıyla da akran ilişkileri sorunlarına neden olur (Gülay, 2010).

Dodge (1986)'ye göre ise bu modelde çocuklar, beklentileri, değeri, geçmiş deneyimleri, benlik tanımı ve duygusal durumundan etkilenmektedir (Hortaçsu, 2003).

Bu modelde, sosyal davranışlar, sosyal problem çözme stratejileri temelinde belirtilir. Bu stratejiler birbirlerini takip eden bir döngüden oluşur. Bu adımlar;

1) Sosyal ipuçların kodlanması, 2) Sosyal ipuçların yorumlanması (niyetsel ve nedensel yüklemeler), 3) Amaçların belirlenmesi, 4) Olası bir tepkinin belirlenmesi, 5) Herhangi bir tepkinin seçilmesi 6) Davranışların sergilenmesidir (Akgün ve Araz, 2010).

Grup sosyalleşme kuramı.

Harris (1995) grup sosyalleşme kuramını iki varsayımla açıklamaktadır. Bunların birincisi çocukların bazı ortamlarda ki farklı davranışları öğrendikleri ve ailede öğrendikleriyle akranlarından öğrendikleri arasında farklılıkların olduğu, ikincisi ise sosyalleşmenin akranların etkileşimleri sırasında gerçekleşmesidir.

Sosyalleşme sürecinde, akran grupları her yaşta önemli bir rol oynamaktadır. Çocuğun bir akran grubunun üyesi olması, onun sosyalleşmesine katkıda bulunur. Akran gruplarına katılan çocuklar, grupların değerine ve beklentilerine göre davranışlarını değiştirebilir (Gülay, 2010).

Çocuk ve çevre yordayıcı modeller.

Çocuk ve çevre yordayıcı modelde çocukların ilişkisel-sosyal çevreleri doğrudan veya dolaylı şekilde uyumunu etkiler. Bu çevre içerisinde ebeveyn ve çocuk ilişkisi çocuk ve çocuğun akran ilişkileri üzerinde doğrudan veya dolaylı etki yapmaktadır (Gülay, 2010).

Çocuk ve çevre yordayıcı modeli, iki modelden oluşur. Bunlardan ilki bozukluk temelli modeldir. Bu model, çekingen ve saldırgan davranışların ve bu davranışların ortaya çıkardığı bozukluklar ve bu olayın akran ortamındaki etkisine dikkat çekmektedir. Örnek olarak duygusal ve kontrol yetersizlikleri sonucunda ortaya çıkmış olan saldırgan davranışlarda bulunan çocuk, akran problemleriyle karşılaşabilir. Ve yine çekingen çocukların sergileyeceği bazı davranışlar da çocukların, akranları tarafından reddedilmesine, sevilmemesine, ya da dışlanmasına yol açabilir. İkinci model ise yer değiştirme modelidir. Bu modelde risk faktörü yüksek olan saldırganlık ve onun sonucunda ortaya çıkan akranları tarafından reddedilme, zamanla ilerleyen senelerdeki saldırganlıkların temel sebebi haline gelmektedir. Modele göre erken okulun ilk yıllarında akranları tarafından reddedilme ve davranış problemleri yasayan çocuklar için, ilköğretim çağı ve sonraki senelerdeki bu uyumsuz davranışlar bu kez saldırganlığın ve reddedilmenin sebebi olabilmektedir. Çekingen davranış için de erken okul yıllarında içe yönelik davranış sorunları, akranlar tarafından reddedilmenin belirleyicisi iken ilköğretim dönemi de bunun sonucudur (Ladd, 2006).

Akran İlişkileri İle İlgili Kavramlar

Sosyal gelişim.

Birey, yaşamın ilk dönemlerinden bu yana varlığını devam ettirebilmek adına sosyal ilişki ağlarına ihtiyaç duymuştur. Hayatı boyunca kendisi, ailesi, arkadaşları ve içinde bulunduğu toplumla kurmuş olduğu ilişkiler ile birey sağlıklı gelişim sergileyebilmektedir (Erkan-Atik, 2014: 2). Bu noktada sosyal gelişim kavramı önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal gelişim, toplumsal beklentilere uyum sağlayan kazanılmış davranış becerisi olarak da ifade edilebilir. Ailelerin sosyal değerleri anlamaya başlamasıyla, bu olayları kendi değerleri çerçevesinde eleştirmesi ve eyleme dönüştürmeye çabalaması, çocuğun sosyalleşme sürecinin ilk göstergesidir. Gelişim alanlarının diğerlerinde ki gibi erken çocukluk evresinde edildiği ve sosyal deneyimler ve sosyal değerler çocukların ileri dönemlerindeki sosyal gelişimlerinin alt yapılarını oluşturur (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013b: 4).

Bireyin gelişimi, yaşam sürecinin belli evrelerinde, birbirini takip ederek meydana gelen bir takım değişimlerden oluşur. Kalıtsal faktörler, içgüdüler ve çevresel faktörlerle yönlendirilen değişimler karmaşasını ifade eden gelişim, doğum öncesi süreçten başlayarak hayatın sona dek süren bir zaman dilimi olarak değerlendirilmektedir. Döllenmeden ölüme kadar geçen süreçte, organizmada görülen düzenli ve sürekli değişimler gelişim olarak ifade edilir. Gelişim, büyüme, olgunlaşma, öğrenme ve yaşantılar sonucu bireyde ortaya çıkan nicelik ve nitelik boyutlarındaki değişimleri kapsar (İnanç ve diğerleri, 2007: 59). Gelişim süreçleri içerisinde sosyal gelişim de farklı dönemlerde farklı biçimlerde şekillenmektedir.

Çocukların sosyal koşullar altında sergiledikleri sağlıklı kişiler arası etkileşimlerde, ilk olarak erken çocukluk döneminde anne-babalarıyla sağladıkları iletişimin örnek oluşturduğuna dikkat çekilmektedir. Bununla birlikte çocukların hayatlarında ciddi rol oynayan yetişkinlerle ve yaşlıları ile sağladıkları iletişim vasıtası ile sosyal yetilerini geliştiren kimi düşünce ve davranış şekillerine sahip olmaları gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bireyler arası sorunların çözümünde yetersizlikler yaşayan bir çocuğun içinde yer aldığı sosyal koşullara uygun cevap verme ihtimalinin düşük olacağı ifade edilmektedir(Beyazkürk ve diğerleri, 2007: 13).

Bireyin toplumsal bir varlık olarak sosyal yaşamda yer edinmesi, kendisinden beklenen eylemleri sergileyebilmesi, onun doğumdan başlayarak psikososyal gereksinimlerine cevap verilmesi, toplumsal hayatın gerekliliklerini öğretmekle yetiştirmesine bağlıdır. Sosyal gelişim dönemi; yetişkinlik, gençlik ve erken çocukluk evrelerinde bireylerin kendilerinden beklenen eylemleri sergilemesi, beğenilmeyen davranışları ise kontrol

edebilmeyi öğrenmesi ve minimum seviyeye indirilebilmesi, toplumda yasaklanan eylemlerden kendisini uzaklaştırması, kabul edilen eylemlerini alışkanlık edinmesi, bunları yaparken yer ve zamanı iyi kullanmalı ve sosyal gereksinimlerini gidermesiyle meydana gelir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013b: 1).

Toplumsal hayatta, arkadaş edinme, aile ilişkileri, bir gruba dahil olma, çatışmalar, fikir ayrılıkları, iş birliği, erkek ve kız çocuk ilişkileri rekabeti yer almaktadır. Özel eğitim kurumları ile erken çocukluk kurumlarında uygulanacak olan eğitim programlarında ki sosyal gelişim bilgilerinin kazanılması önemlidir. Sosyal gelişimi tanımayla ilgili faaliyetler, konuların kazanılmasında kişilere destek olur. Elde edilen bilgiler ışığında sosyal uyum, iletişim yetileri artış gösterecektir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013b: 1).

Sosyal yeterlik.

Bireyin, çeşitli şartlarda karşı karşıya kaldıkları zorlukların üstesinden gelmesi ve bu gibi durumları düzelmeye çalışması ve var olan yetileri kontrol etmek adına kişilerin yapabileceklerine inanmaları “öz-yeterlik” olarak ifade edilmektedir. Birey geçmişte bir görevi gerçekleştirme konusunda ya da bir eylemi yerine getirme noktasında başarılı da olabilir başarısızda. Bu tür başarı tecrübeleri, performans başarılarını kapsamaktadır. Ancak kişilerin yaşamında sadece kendi başarıları yoktur. Kişi başkalarını izleyerek de bazı şeyler kazanabilir. Bu yöntemlerle kazanılan tecrübeler dolaylı tecrübelerdir. Öz-yeterlik inançlarını etkileyen bir diğer kaynak ise sözel iknadır. Sözel ikna bireyin bir eylemi yerine gerçekleştirebileceğine veya bir görevi yerine getirebileceğine ilişkin başkalarının veya kendi iç konuşmasının yapmış olduğu telkinler, yönlendirmeler ve cesaretlendirmelerdir.

Öz-yeterlik olgusunun alt boyutlarından birisi sosyal yeterlik olup, sosyal yeterlik kavramı kişiler arası ilişkileri etkileyen önemli bir unsur olarak nitelendirilmektedir (Akın ve Akkaya, 2015: 205-207). Bunun yanı sıra sosyal yeterlik, bireyin yetilerinin temel niteliklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Aslan, 2008: 28). Eğitim, psikoloji ve endüstriyel psikoloji gibi çeşitli bilim alanları kapsamında da değerlendirilen sosyal yeterlik kavramı, sosyal yetilere etki eden unsurların son derece çeşitlilik göstermesi ve her bilim dalının kendi bakış açısını ifade etmesi sebebiyle tanımlanması güç kavram olarak değerlendirilmektedir (İnce, 2017: 56). Önalın-Akfırat (2006: 39) sosyal yeterlik kavramını “sosyal beceri davranışlarının sergilenmesi ve sergilenen davranışların diğer insanlar tarafından değerlendirilmesi” şeklinde tanımlamıştır.

Connolly (1989) sosyal yeterlik inancını; genel ilişkilerde başarılı performanslar gösterme, sosyal atılganlık, bir faaliyete katılma, dostça davranış sergileme ve insanlara

yardım etme olarak tanımlanmaktadır. Sosyal yetkinlik (sosyal öz-yeterlik) beklentisi, sosyal atılganlık, genel ilişkilerde gösterilen çaba, bir sosyal grup ya da etkinliğe katılma, samimi tutum, insanlardan yardım alıp verme gibi bazı becerileri gösterebilmeyi gerektirmektedir (Aktaran: Güneş, 2011: 101).

Literatürde sosyal beceri ve sosyal yeterlik kavramlarının sıklıkla birbirinin yerine kullanıldığı görülmekle beraber, iki kavramın aynı anlamda kullanılması yanlış bir yaklaşımdır. Çünkü sosyal yeterlik kavramı sosyal becerileri de içinde barındıran daha geniş kapsamlı bir kavramdır (Şahin, 2001: 14). İnce'ye (2017: 57) göre, sosyal yetiler için sosyal yeterliğin gözlenebilir ve ölçülebilir boyutu olduğu belirtilebilir. Dolayısıyla aynı anlamı ifade etmemekle beraber bu iki kavram arasındaki bağlantı ayırt edilemeyecek derecede yüksektir.

Kişiler davranışlarını beklentilerine göre düzenleyerek davranışlarının seyirlerini değiştirebilirler. Daha çok sonucu olumlu olan davranışları seçer, ödüllendirme olasılığı düşük olan ya da cezalandırma olasılığı yüksek olan davranışlardan uzak dururlar. Ancak işlevselci bakışın tavsiye ettiği gibi, bireyin eylemi yalnızca bu eylemin ortaya çıkaracağı sosyal sonuçlarla bağıntılı beklentilerle şekil almamaktadır (Akın ve Akkaya, 2015: 206).

Sosyal yeterlik süreci kapsamında kişi bireysel özellikleri ve toplumun kültürel normları temelinde sosyal bir sürece girer ve neticede olumlu ya da olumsuz sonuçlar elde etmektedir. Kavramın süreç kısmında bulunan sosyal etki, bireyin diğerleri üzerinde bıraktığı izlenimdir. Bir başka deyişle bireyin dışarıdan nasıl görüldüğü ve anlaşıldığına ilişkin bir kavramdır. Bu boyut, sosyal yeterliğin gözlenebilen kısmıdır. Sosyal biliş ise bireyin empati yetileri ve sosyal durumlara ilişkin problem çözme becerisidir. Bu grupta bulunan sosyal beceri daha önce üzerinde durulduğu gibi sosyal işlevleri yerine getirirken kullanılan yetilerdir. Girdi, süreç ve çıktı olarak ifade edilen sosyal yeterlik kavramı aslında çıktılar sonucu bireyin kendini değerlendirmesi sonucunda geribildirim de içeren tam bir döngüdür (İnce, 2017: 58).

Bilgin'e (1996) göre, kişilerin sosyal ilişkilerinde pasif ya da aktif olmaları sosyal bir varlık olmaları nedeniyle davranışlarını etkiler. Bundan dolayı sosyal öz-yeterlik (sosyal yetkinlik) kişiler için oldukça önemlidir. Kişilerin sosyal öz-yeterlik (sosyal yetkinlik) , arkadaş ve aile ilişkileri, ders çalışma istekleri , akademik başarıları gibi pek çok davranışları üzerinde etkilidir. Bireylerin kendilerini sosyal yönden pasif olarak görmesi; ders çalışmalarında plansızlık, düzensizlik, motivasyonun azalması, akademik başarıda düşüş, sosyal ilişkilerde pasiflik gibi belirtiler ortaya çıkartabilir. Ama kişiler kendilerini sosyal yönden güçlü hissedersen ilişkilerinde istikrarlı ve akademik anlamda daha başarılı ve verimli olurlar. (Aktaran: Güneş, 2011: 103).

Bilindiği gibi sosyal beceriler küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi gereken olgular olup (Özyürek ve Ceylan, 2014: 99), sosyal yeterlik düzeyinin geliştirildiği ortamların başında okullar gelmektedir. Aslan'a (2008: 28) göre, okul ortamları çocukları arasındaki bireysel farklılıkların kolay bir şekilde gözlemlenebildiği yerlerdir. Bu koşullarda kimi çocukların çekingen, utangaç kimi çocukların saldırgan, kimi çocuklarında arkadaş grubu içerisinde olmaktan hoşnut olmadığı için yalnız kalmayı tercih ettiklerini görmek mümkündür. Sosyal etkileşim düzeyleri yeterli olmayan öğrencilerin yanı sıra, grup kapsamında popüler olan, işbirliği yapan, uzlaşmacı, etkinliklere katılım sağlayan çocuklara da rastlamak mümkündür. Böyle çocukların çevrelerindeki tarafından sosyal bakımdan yeterli oldukları, onlarında insanlarla olan ilişkilerinde uyumlu ve başarılı oldukları göze çarpmaktadır.

Sosyal yeterliliğin tanımları ve boyutları ele alındığında, bireyin ailesi, arkadaşları, öğretmeni ile olan ilişkilerinde kendi atılımlarının yeterlilik adına önem teşkil ettiği, okulöncesinden başlayarak tüm yaşamını içeren dönemlerde sosyal ilişkilerinin devam etmesinde etkin bir unsur oluşturduğu görülmektedir. Sosyal yeterlilik, bireyin akademik alanda başarıya ulaşmasında, sağlam arkadaşlık ilişkileri kurabilmesinde ve sosyal gelişiminin desteklenebilmesinde oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal yeterliliği gelişmeyen çocukların ise ileri dönemlerde pek çok gelişim alanı bakımından eksiklikler yaşayacağı, bu nedenle böyle çocuklarda olumsuz davranışların görülme oranının artacağı ifade edilebilir (Aslan, 2008: 30-31).

Sosyal yeterlik olgusu duyuşsal ve sosyal boyutlar olmak üzere iki alt boyuta ayrılmakta olup, her alt boyut da kendi içerisinde 3 alt boyuttan meydana gelmektedir. Riggio (1986: 650) sosyal yeterliği meydana getiren duyuşsal alt boyutları aşağıdaki gibi sıralamıştır;

Duyuşsal anlatımcılık: Tutum ve statüyle ilişkili olduğu gibi iletişimin etkisi ile alakalıdır. Genel anlamda sözel olmayan mesajları iletme yetisi olarak bilinen duyuşsal anlatımcılık, bireyin duyuşsal durumunu ifade etmektedir. Özetle bireyin mesajı kodlama ve karşı tarafa iletme yetisidir. İletişimde kullanılan mesaj sözel olmadığı için bireysel enerji ve tutumların ifade edilme biçimidir (Aktaran: İnce, 2017: 58-59).

Duyuşsal duyarlılık: Başkalarının tutum, duygu ve durumlarına ilişkin duyarlılıklarıdır. Karşıdan gelen sözel olmayan mesajları alabilme, çözebilme ve yorumlayabilme yetisidir. Duyuşsal anlatımda birey iletişimin çıkış noktası iken duyuşsal duyarlılıkta iletişimin hedefidir. İletişimde kullanılan mesaj sözel olmadığı için genelde, duyguların anlaşılması, karşı tarafın duygu halinin farkına varılması biçiminde meydana gelir.

Başkalarının duygularına daha kısa sürede farkına varan bireyler, atılgan, sempatik, açık ve uyumlu olma eğilimindedir (Aktaran: İnce, 2017: 58-59).

Duyuşsal kontrol:Duyuşsal yetilerin tümünde ve sözel olmayan iletilerin alınıp iletilmesinde kullanılan kontrol yetisidir. İletişimi istediği biçimde kontrol altına alabilen bu kişiler, duygularını iyi idare eden kişilerdir ve karşı tarafın duygularını algılama noktasında da yeteneklidir. Dolayısıyla duygusal anlamda tezatlıklarla karşılaşmaları durumunda duygularını kolaylıkla maskeleyebilirler ve özsaygıları yüksektir (Aktaran: İnce, 2017: 58-59).

Duyuşsal beceriler, iletişim süreci kapsamında iletinin oluşturulması, gönderilmesi ve irdelenmesi biçiminde meydana gelen tüm akışta yer alan yetilerdir. Bu noktada üzerinde durulması gereken kısım iletinin sözel içerikli olmamasıdır. Genel ayrıma göre sözel mesajlar sosyal yetileri gerekli kılan, sözel olmayan iletiler duygusal yetiler gerektirmektedir (Aktaran: İnce, 2017: 59).

Sosyal yeterliği meydana getiren diğer alt boyutlar sosyal boyutlardır. Sosyal boyutlar bir ya da daha fazla kişiyle iletişim sağlarken kullanılan sözel anlatımlarla ilintilidir. Birey kendisini sözel olarak istediği biçimde aktarabiliyorsa ve bu esnada sosyal normları göz önünde bulunduruyorsa sosyal anlatımcı ve sosyal açıdan duyarlı bir kişiden söz edilmektedir. İletişim sürecinin tümünde sözel iletileri aktarırken, duygu ve davranışlarını kontrol altına alabiliyorsa sosyal kontrol yetileri devreye girmektedir (İnce, 2017: 59). Riggio (1986: 651) sosyal yeterliği meydana getiren alt boyutları aşağıdaki gibi açıklamıştır;

Sosyal anlatımcılık:Sözel şekilde bir mesajı iletme, bu iletimde akıcı olma ve konuşmaya giril gerçekleştirilme gibi yetileri barındıran sosyal anlatımcılık, başkaları ile sosyal etkileşim sağlayabilme yetisidir. Toplumda söz sahibi olma yetisini de kapsayan sosyal anlatımcılık, başkalarınca sevilme ve sempatik görünme gibi sonuçları barındırmaktadır. Ancak konuşma içeriğinde kontrollü olmak ve doğru yerde konuşmaya girmek gerekmektedir. Aksi durumda gösterişçi bir tutum ortaya koymak itici olabilir. Çoğunlukla sosyal anlatımcı bireyler gruba bağlı, sempatik ve kayıtsız bireylerdir (Aktaran: İnce, 2017: 58-59).

Sosyal duyarlılık: Hedef kitleden gelen sözel iletileri ve bu iletilerin içeriğinde bulunan bilgi ya da fikir alma, anlama ve bunları sosyal kurallara göre yorumlayabilme yetisidir. Sosyal davranış normlarına ilişkin yorumlanan iletiler, karşı tarafa kibar olma, sosyal kaygı taşıma ve kendi bilincini idare etme gibi kaygılarla anlamlandırıp geri bildirim alırlar. Aşırı derecede sosyal duyarlılık bazen bireylerin sosyal olarak etkileşime geçmesini önleyebilir, bireyde gerilim meydana getirebilir ve çatışma yaşatabilir. Dolayısıyla sosyal

kural ve normlar bilinmeli fakat duruma göre harekete geçilmelidir (Aktaran: İnce, 2017: 58-59).

Sosyal kontrol: Hedefe iletilmek istenen sözel iletilerde bireyin sosyal rol yapma yetisi olarak bilinen sosyal kontrol, sözel mesajların gönderilmesinde bireyin kendini aktarabilme ve bu süreç dâhilinde kendini kontrol edebilme yetisidir. Yüksek sosyal kontrole sahip kişiler daha anlayışlı ve özgüven sahibidir. Çatışma sırasında zorlanmadan sosyal bir rol takınılabılır ve istedikleri tutuma veya eğilime sahip olabilirler. Dolayısıyla sosyal olarak zeki ve ileri görüşlü olarak tanınan bu bireyler, her türden sosyal duruma göre davranışlarını şekillendirebildiklerinden uzlaşmacıdırlar. Sempatik, duygu bakımından durağan, kaygısız, atılgan, grup bağımlısı ve rahat bireylerdir (Aktaran: İnce, 2017: 59-60).

Duygusal Yeterlik

Çoklu zeka kuramının kurucusu H. Gardner tarafından ortaya atılmıştır. H. Gardner hem hem sosyal hem de duygusal yeterlikleri ifade etmiştir. Aynı zamanda duygusal zekâyla öğrenilen bir beceri olduğunu belirtmiştir. Duygusal yeterlikler çeşitli gruplara ayrılmıştır ve her grup , farklı duygusal zekâyâ dayanmaktadır. A.B.D.'nin personel dairelerinde ve bazı kurumların geliştirilmiş olduğu skalalarına göre duygusal yeterlik beş boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; kendine çeki düzen verme, öz bilinç, empati, motivasyon ve sosyal becerilerdir. İlk dört yer alan boyutlar bireysel ve duyuşsal alanla ilgili , son boyut ise toplumsal alanlarla ilgili becerilerdir. (Ülker, 2008: 80-81).

Acar'a (2002) göre duygusal yeterlik, kişilerin yaşamlarındaki başarılarının farkına varıp, kendilerine ait duyguları kontrol ederek becerilerinin ve sosyal yeteneklerinin bir karışımıdır. Totan ve diğerleri (2010) duygusal yeterliği duygusal, uyumsal işlevsellik düzeylerini açıklayıcı bir terim olarak belirtmiştir. (Aktaran: Ulutaş, 2006: 832). Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı gibi duygusal yeterlik özelliği duygusal zekânın bir alt kümesini oluşturmaktadır. Bunun yanında duygusal yeterlik özelliği duygusal zekâ gibi bir yetenek değil, bir kişilik özelliği olarak nitelendirilmektedir (Totan, 2015: 46). Duygusal yeterliği yüksek olan bireylerin stres gibi psikolojik sorunlar yaratan durumlar karşısında dirençli oldukları belirtilmektedir (Asıcı ve Uygur, 2017: 1356).

Okullar, toplumsal bir kurum oldukları için , pek çok öğrenciyi ve de yetişkin bireyi gün içinde uzun bir zaman bir arada tutmaktadır. İnsanlar "buralara belli becerileri ve fiziksel olarak bedenlerini getirdikleri gibi , duygusal ve sosyal yönlerini de getirirler. Çocukların pek çoğu, ailelerinden sosyal ve duygusal yeterliliği kazanarak geldiği gibi pek çok çocuk ise bu yeterlilikleri kazanmadan gelirler. (Türnüklü, 2004: 138). Bu noktada eğitim kurumları

çocukların duygusal yeterlik düzeylerinin geliştirilmesinde önemli bir unsur olarak nitelendirilmektedir. Eğitim kurumlarında öğrencilerin duygusal yeterlik düzeylerinin gelişmesinin temelinde okulların sosyal ortamlar olmasının, okulların sosyal becerileri geliştirmesinin, sosyal beceri gelişiminin de duygusal yeterlik gelişimini olumlu yönde etkilemesinin yattığı düşünülmektedir. Nitekim literatürde yer alan araştırma bulguları da sosyal yeterlik ile duygusal yeterlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu görüşünü desteklemektedir (Ulutaş, 2016: 837).

Olumlu sosyal davranış.

İlk ergenlik döneminde ilişkiler büyük oranda aynı cinsten kişilerdir. Yaşıtlarının olduğu gruplar çoğu zaman iki ya da üç kişiden meydana gelen, küçük, kapalı ve samimi arkadaşlıkların olduğu gruplardır. Grupta kimlerin yer alacağını farklı unsurlar belirler. Çocukluk dönemi ve ilk ergenlik dönemlerinde kişiler arkadaşlarını çoğunlukla yakınlarında uzun süredir tanıdığı kişileri seçer. Fakat ortaokul sürecinden liseye geçildiğinde akran grubu büyük oranda değişmektedir. Bu dönemde ki arkadaşlıklar benzer özellikler veya birebirlerini tamamlayan ilgilere ve kişiliklere dayanır. Arkadaş ilişkileri kişilerin bağımsızlaşmasının yanında onlara duygusal, psikolojik ve sosyal, yönden desteklediği gibi ev de veya okulda kazanamayacağı fiziksel ve sosyal beceriler kazandırır. (Mermer, 2012: 9). Bu süreçte olumlu özellikleri olan akranlarıyla vakit geçiren çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimleri desteklenir. (Gülây-Ogelman ve Erten, 2013: 27).

Akran ilişkileri ile bireyin bazı olumlu davranışları sergileme düzeyi yükselmektedir. Kişilerin sosyalleşme sürecinin temelini de Olumlu Sosyal Davranışlar (OSD) yer almaktadır. Olumlu sosyal davranışların başında, paylaşma, yardım etme, işbirliği yapma, teselli etme gibi davranışlar gelir. Olumlu sosyal davranış çalışmaları daha çocukluk ve ergenlik dönemindeki kişilere yapılmıştır. Bu çalışmalarda yaş, cinsiyet, anti sosyal davranışlar, saldırganlık, eğitim düzeyi, empati, gibi değişkenlerin rolünün olduğu söylenebilir. (Yıldız ve diğerleri, 2012: 215-218). Olumlu sosyal davranışlar altı alt boyuta ayrılmakta olup, söz konusu alt boyutlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Kamusal (Public) olumlu sosyal davranışlar: Başkalarına faydalı olacak davranışların diğer insanların gözü önünde yapılması olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, “insanlar beni izliyorken diğer insanlara yardım yapabilirim”.

Gizli (Anonymous) olumlu sosyal davranışlar: Diğer insanların bilgileri olmadan, insanlara yardım etme olarak tanımlanır. Örneğin, “başka insanların bilgileri olmaksızın onlara yardım etmem iyi bir davranıştır”.

Acil (Dire) olumlu sosyal davranışlar: Acil durumlarda diğer kişilere yardım etmeyi tanımlar. Örneğin, “acil durumda olan ihtiyaç sahiplerine yardım etme eğilimindeyim”.

Duygusal (Emotional) olumlu sosyal davranışlar: Duygusalıği hatırlatan durumlar için yapılan, diğerler insanlara yararlı olan istekli davranışlardır. Örneğin, “durumun çok fazla duygusal olduğu zamanlarda diğerlerine insanlara çok yardım ederim”.

İtaatkâr (Compliant) olumlu sosyal davranışlar: Sadece kendisinden istenildiği zamanlarda, diğer insanlara yardım etmektir. Örneğin, “insanlar benden yardım istediği zamanlarda onlara yardım ederim.”.

Özgecilik: Kendisine bir ödülün biraz veya hiç verilmediği zamanlarda bile insanlara yardım etmeyi vurgulamaktadır. Örneğin, “herhangi bir şeyler alacağımı düşünmesem bile yardım etme davranışından vazgeçmem.” (Carlo ve diğerleri, 2003: 113).

Ergenlik dönemlerinde meydana gelen bilişsel ve sosyal değişikliklerden ötürü ergenlik çağındaki kişiler olumlu sosyal davranışları ve saldırganlık gibi davranışları içlerinde yaşadıkları gibi birde bunlar görece karmaşasına yol açar. Saldırgan davranışlar ve olumlu sosyal davranışlar ilişkisi için farklı iki görüş dile getirilmiştir. Birincisi olumlu sosyal davranışlar ve saldırgan davranışlar birbirine zıt olan iki yapı oldukları, ikincisi ise olumlu olan bazı sosyal davranışlar, bazı saldırgan davranışlarla örtüşebilmektedir. (Bayraktar ve diğerleri, 2010: 1).

Olumlu sosyal davranışlar farklı unsurlara bağlı olarak şekillenmektedir. Gülay’a (2010) göre olumlu sosyal davranışların gelişimleri için gerekli olan üç basamak vardır: Farkındalık oluşturma, karar vermek ve davranışı gerçekleştirme. Farkındalık oluşturma, desteklenmeye ihtiyacı olanların, yardıma ihtiyacı olduğunun fark edilmesidir. Karar verme, kişilerin durumunu fark ettikten sonra yardım etmek, davranışı gerçekleştirme, kararı uyguladıktan sonra, kişilere yardım edip destekleyebilmektir. (Aktaran: Gülay-Ogelman ve Canbeldek, 2016: 100).

Farklı Akran İlişki Türleri

Akran tarafından kabul edilme.

Akran tarafından kabul; Çocuklar için akranları tarafından kabul edilmek çok önemlidir. Akranları tarafından kabul görmek aynı zamanda sevilmeyi ifade eder. Akran kabulü gören çocukların; sosyal becerileri yüksek, akademik yönden başarılı, işbirliğinden hoşlanan, çevrelerinde popüler olan kişilerdir.. Bunun yanında akran kabulü gören çocuklar da olumlu sosyal davranışlar daha çok gözlenir (Uluyurt, 2012: 51).

Ergenlik sürecinde ergenler için özgürlük duygusu ile birlikte aile kavramının yerini yaşlıları alır. Şiddet olaylarında yaşlılarının ciddi payı vardır. Ergenin onaylanma arzusu ve kabul görme isteği onu bir gruba ait olmaya zorlar. (Merdan, 2014: 27). Bu süreçte akranlarınca kabul gören kişilerin benlik saygısı yükselir ve okulda daha faal olurlar. Akranları tarafından kabul görmeyenler ise okuldan uzaklaşırlar ve benlik saygıları düşük olur. (Uluyurt, 2012: 52).

Akran tarafından reddedilme.

Ailesi ve öğretmenlerince ihmal edilen ergen birey kendini değerli atfedecek bir grup arayışına başvurur. Bu arayışın nasıl sonuçlanacağı bireysel niteliklerinin yanında aileye ve öğretmenlere de bağlıdır. Olumsuz davranışları karşısında arkadaşları tarafından onay gören öğrenci bunu bir pekiştirici olarak kabul eder ve bu durum eylemlerinde gerek devamlılığa, gerekse şiddete kadar uzanan bir aşırılığa neden olmaktadır. Arkadaş çevresine bağlı olarak otoriteler karşısında bağımsızlık ve başkaldırışını ilan etmiş olan birey için çevresinde kabul görme adına, sigara, alkol ve hatta uyuşturucu dahi kullanma eğilimde olur. (Merdan, 2014: 27).

Uluyurt'a (2012: 52) göre, akranlarınca reddedilmiş çocukların özgüvenleri düşük, fiziki görünüşleri kötü, asosyal ve saldırgan eğiliminde olurlar. Akranlarınca reddedilen çocukların bu olumsuz özellikleri, reddedilmeye devam edilmesi durumunda iyice artarak devam eder. Bir kısır döngü oluşturur. Yapılan araştırmalar da erken dönemlerden itibaren yaşanan akran reddinin ileriki yaşlardaki düşmanca davranışlar için bir risk etmeni olduğuna işaret etmektedir.

Akran şiddeti.

Literatürde şiddet kavramına ilişkin olarak birçok tanım yapıldığı görülmektedir. Şiddetin biçimi, nedeni fark etmeksizin zarar verici bir özelliği vardır. eğitsel olarak bunlar hafifletilemez. Hatta, sözel ve duygusal şiddetin yansımaları artarak devam edebilmektedir. Dolayısıyla da İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 5. maddesi: "Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez." denilmiştir. Buna bağlı olarak Duygusal ve sözel şiddetle bu beyanname ile devlet tarafından kişiler güvence altına alınmıştır. Bütün şiddet türlerinde odaklanılan noktalar, güç ve kontrol mekanizmasıdır. Fiziki şiddet çoğu zaman sözel şiddetle başlar ve somut olarak görülebilen şiddet biçimidir. Sözel ve duygusal şiddet yalnız başına olabileceği gibi genellikle diğer şiddet biçimlerine eşlik edebilir. En fazla görülen şiddet türü duygusal

şiddettir. Ancak ortaya çıkarılması zordur.. Cinsel şiddetin ise ortaya çıkarılması oldukça güçtür (Merdan, 2014: 10).

Ergenlerin yaşlılarını suç kabul edilen eylemlere ve zarar verici faaliyetlere özendirildiği bilinmektedir. Çocuk suçları, ergen çeteleri, alkol, sigara ve yasaklı madde kullanımı, ergenlik hamileliği, saldırganlık, zorbalık gibi problemlerde arkadaşlarının etkisi çok büyük bir boyuttadır. Ergenlerin okuldan kaçarak yaşlıları ile geçirdikleri zamanlar bu bireylere boş zaman çıkarmakta ve ergenleri yasa dışı eylemlere itebilmektedir (Mermer, 2012: 8). Söz konusu olumsuz davranışlardan birisi de akran şiddetidir.

Şiddet uygulayanların veyahut bu duruma maruz kalan çocukların yetişkinlik dönemlerinde bu durumun kalıcı etkilerini taşımaya devam etme ihtimali bulunmaktadır. Mağdur öğrencilerin okula karşı aşırı isteksiz durumu okul başarılarının düşmesine yol açmaktadır. Kızgınlık, depresyon, çaresizlik, uyumsuzluk, korkaklık gibi problemlerle başa çıkmak durumunda kalan öğrenci bu nedenlerle okul yaşamının dışına çıkabilir. Şiddet uygulayan öğrencilerin bu tip davranışlarını yetişkinlik dönemlerinde de sergilemeleri daha büyük çapta suçlara karışmalarına ve bu nedenle yalnız ve toplumdan uzak kalmalarına neden olabilir (Merdan, 2014: 28).

Spor Kavramı

Spor; fiziksel, ruhsal ve zihinsel bir olay olan, ve bazı takım kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen, mücadelecî bir ruha sahip olmak, eğlenmek, yarışmak ve sağlıklı yaşam adına yapılan bilinçli hareketlerin tümü şeklinde ifade edilmektedir (Ramazanoğlu ve diğerleri, 2005: 155). Yapılan tanımdan da anlaşılacağı gibi spor kavramı bazı açılardan beden eğitimi kavramından ayrılmaktadır. Beden eğitim ile karşılaştırıldığında spor etkinliklerinin de kazanma isteği önemli olduğu gibi bedensel etkinlikler olarak ifade edilmiştir. Bunun yanında spor, bedensel, teknik ve zihinsel olarak emek gerektiren, izleyici kesimde estetik duyguları ortaya çıkararak, psikoloji, fizyoloji, biyomekanik gibi dallarla iç içe olan bir olgudur (Çoban ve Ünveren, 2007: 1). Genel olarak beden eğitimi ve spor arasındaki benzerlik ve farklılıklar Tablo 1’de sunulmuştur (Heper, 2012: 13).

Tablo 1. *Beden Eğitimi ve Spor Arasında Benzerlik ve Farklılıklar*

Spor Kavramı	Beden Eğitimi Kavramı
Yarışma amaçlıdır.	Yarışma amaçlı değildir
Reklam aracıdır	Reklam aracı değildir
Bir meslek dalıdır	Meslek dalı değildir
Üretime destek olmaktadır	Üretime desteği bulunmamaktadır
Bir seyir aracıdır	İzleme aracı değildir
Politik bir araçtır	Politik amaçlı değildir
Profesyonel bir uğraşı olarak yapılabilir	Profesyonel uğraşı değildir
Eğlence ve eğitim amacı taşır	Eğlence ve eğitim amacı taşımaktadır
Serbest zaman faaliyetidir	Serbest zaman etkinliğidir
Teknik ve bilimsel boyutları vardır	Teknik ve bilimsel yönü bulunmaktadır
Estetik ve zevklidir	Estetik ve zevklidir
İnsan ilişkilerini geliştirir	İnsan ilişkilerini geliştirir

Spor, günlük hayatın neredeyse tüm alanlarını etkileyen son derece ciddi bir iştir. Spor insanların sosyal hayatlarında önemli bir yere sahiptir. Sporun gücü, onun bir toplumsallaştırma aracı olmasıyla ve bireyleri birleştirici rolünün gerçekleştirilmesiyle ölçülür. Spor, toplumsallaşma ve sosyal değişimi sağlayan olağanüstü bir güce sahiptir.. Spor, son derece önemli kabul gören birçok toplumsal değerlerin ortaya çıkmasına ve devamlılığına destek sağlar. Bu değerler çok çalışmayı, adaleti, fedakarlığı, sadakati, sorumluluk hissini, güveni, hoşgörüyü ve otokontrolü kapsamaktadır. Spor, bireylerin ve toplumun istikrarına gereken değer kurum ve eylemlerin ortaya çıkmasına destek olur. Toplumsallaşma sürecinin önemli bir neticesi de rol öğrenmektir. Bireyler kendileri ile uyumlu sosyal rolü öğrenir, neredeyse bütün bireyler çocukluk dönemlerinde oyun, ve spor gibi faaliyetlerle toplumsallaşırlar. Söz konusu etkinlikler iyi birey, iyi bir öğrenci, iyi bir arkadaş, sorumluluğunu bilen komşular, beraber çalışma, liderlik gibi rolleri öğrenme noktasında ki önemli hazırlayıcılık görevlerini üstlenirler(Küçük ve Koç, 2004: 3).

Kişilerin Spor Yapma Amaçları

Literatürde insanların spor yapma amaçlarına yönelik olarak birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Farklı yaş ve meslek grupları üzerinde yapılan araştırmalara ilişkin bazı bulgular aşağıda sunulmuştur.

Yücel ve diğerleri (2015: 20) tarafından yapılan araştırmada spor yapan öğrencilerin spor yapma nedenleri ve amaçlarının belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmada anket yöntemi

kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda gelir durumu, anne-baba eğitim durumu, spor yapılan mekanının özelliklerinin, ortamının spor tercih edilme nedenleri arasında olduğu, anne baba eğitiminin öğrencinin spora yönelmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Pehlivan (2013:209) tarafından yapılan araştırmada okullar arası spor müsabakalarına katılan sporcuların spora devam etme ve sporu bırakma nedenlerinin neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya ilköğretim ve ortaöğretimde sporu aktif olarak yapan 154 kadın, 337 si erkek olmak üzere toplam 491 sporcu dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda sporcuların %23,8'i altıncı sınıftan itibaren spora devam ettiği, %63,5'nin okulda spora başladığı, %44,4'ü kendi isteği üzerine spora başladığı, erkeklerin %34,6'sının ilk spora başladığı branşım futbol olduğu, kızların ise %44,2'sinin voleybol ile spora başladığı, spora aktif olarak devam eden sporcuların %71,9'u sporu daha sonra bıraktığı, sporcuların %89,8'nin sporu bıraktığı ve bıraktıktan sonra pişmanlık duyduğu, sporcuların sporu bırakma nedenleri arasında maddi kazan edinme isteği, sınavlara hazırlık durumu, derslerde başarısızlık ve derslere devamsızlık, sakatlık, il ve isteğin spora karşı azalması olduğu, spora devam etme nedenleri arasında ise sporu sevme ve hoşlanma, iyi yaptığının düşünme ve buna devam etme, yeteneği ve beceriyi geliştirme, psikolojik rahatlama ve sağlığını koruma olduğu tespit edilmiştir.

Sunay ve saracaloğlu (2013: 43) tarafından yapılan araştırmada Türkiye'deki futbol dışında kalan branşların sporcu sayısındaki azalmanın nedenlerinin neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya İzmir, Manisa ve Ankara illerinde bulunan 15 farklı spor branşlarından lisanslı olarak spor yapan 451 sporcu dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda sporcuların sporu seçme amaçları ve nedenleri arasında yakın çevre, arkadaş gurubu, antrenör, aile, televizyon ve basın gibi unsurların etkisinin olduğu, lisanslı sporcuların spora devam etme nedenleri arasında ise iyi bir fiziki görünüme sahip olma, sağlıklı olma, milli takıma seçilme olduğu tespit edilmiştir.

Kaplan ve Ardahan(2012: 93) tarafından yapılan araştırmada kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü ve dağcılık yapan sporcuların spor yapma nedenleri ve demografik özelliklere göre değerlendirilmesi ve sahip oldukları özelliklerin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya Antalya ili ve çevresinde doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı ve dağcılık sporları ile ilgilenen 420 birey gönüllü olarak dâhil edilmiştir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü ve dağcılık sporları yapan bireylerin çoğunluğunun medeni durumlarının bekâr olduğu ve cinsiyetlerinin erkek olduğu, spor yapma nedenleri arasında yeni beceriler kazanma, ilgi alanı edinme isteği, sıkıntı ve stresten uzaklaşma, doğa ile bütünleşme, sağlıklı olma ve sağlığı koruma isteği, kendini güçlü hissetme, huzurlu olma,

kendilerinin özgüveninin arttığını düşünme, rahatlama isteği, yeni şeyler öğrenme, yeni bireyler ile tanışma gibi unsurların neden olduğu ve amaçları doğrultusunda branşa yönlendiği tespit edilmiştir.

Ölçücü ve diğerleri (2012:5) tarafından yapılan araştırmada tenis sporunu yapan ve bu anlamda profesyonelleşmek için çabalayan sporcuların bu branşa başlama nedenleri ve tenis branşından beklentilerinin neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya Türkiye üniversiteler arası tenis turnuvasına katılan 68 kadın ve 82 erkek olmak üzere 150 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda tenis sporu yapan sporcuların spora katılma nedenlerinin %27,2'sini dünyaca ünlü bir sporcu olma arzusu, %31,9'sunun aile etkeni olduğu, %26,5'nin milli takımda yer alma isteği olduğu, %25,2'sinin ise beğendiği sporcunun etkisinin olduğu, %44,4'nün tenis sporunu sevdiği, %33,8'nin spor yaparak sağlıklı olmak için yaptığı, %35,8'nin başarı kazanmak ve zevk duyma için yaptığı, %33,1'nin güzel fiziğe sahip olmak için yaptığı, %31,6'sının ise yurtdışı eğitimi almak için yaptığı tespit edilmiştir.

Görgüt (2012:5) tarafından yapılan araştırmada ortaokul düzeyinde öğrenim gören ve hentbol branşında sporcu olarak devam eden bireylerin spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarını bazı farklı değişkenlere göre belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmada anket formu uygulanmıştır. Araştırmada Türkiye'nin yedi farklı bölgesinden bu bölgelerin en kalabalık 14 ilde hentbol branşında spor yapan yaşları 11-14 olan 350 erkek ve 350 kadın sporcu olmak üzere 700 hentbolcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda bölge, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, kardeş sayısı ile ilgili analiz sonucunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur, ilköğretim 2. Kademe hentbolcuların spora katılma nedenleri arasında eğlenme olduğu, yaşam doyumlarının orta düzeyde olduğu, yaşam doyumları ile spora katılımları arasında düşük düzeyde ters yönlü anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Ekici ve diğerleri (2011:110) tarafından yapılan araştırmada dağcılık sporu ile ilgilenen ve spor olarak devam eden bireylerin spora yönelmesinde hangi unsurların yer aldığı ve demografik özelliklerinin farklılıklarının belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya ege bölgesinde faaliyet gösteren yaz gelişim, dağcılık yaz temel eğitim, kış temel eğitim ve kış gelişim kamplarına katılan herhangi bir sağlık problemi olmayan 47 kadın, 102 erkek olmak üzere toplamda 149 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmada 18 sorulu ölçek kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda sporcuların %45,8'sinin 21-26 yaş arasında gurubunda olduğu, dağ sporu yapanların %31,3'nün kadın, %68,7'sinin erkek olduğu, %75,6'sının büyükşehir de yetiştiği, %45,8'sinin bu sporu ilk olarak arkadaşından öğrendiği ve tavsiyesi üzerine ilgilendiği, %33,6'sının bu sporu 1-3 yıl arasında yaptığı, sporcuların dağcılık sporuna

yönelmedeki nedenleri arasında %43'nün arkadaşlarla birlikte spor yapma olduğu, %12,1'nin ise eğitmen faktörü olduğu, dağcılık sporuna katılma nedeni olarak katılımcıların %42,3'nün yeni arkadaşlıklar edinme olduğu, %35,6'sının eğlence ve heyecan verici aktivite için katıldığı tespit edilmiştir.

Ardahan ve yerlisu-lapa (2011:1327) tarafından yapılan araştırmada doğa sporlarına katılan bireylerin bu spora katılım amaçlarının neler olduğu ve ne gibi faydalar elde ettiğini belirtmeyi amaçlamıştır. Araştırmada 30 soruluk anket uygulanmıştır. Araştırmaya Muğla ilinde bulunan Gökova ilçesi ve Nevşehir'in bir ilçesi olan Kapadokya da bisiklet etkinliğine katılımcı olarak dâhil olan 200 birey ile Antalya ilinde düzenlenen doğa yürüyüşüne katılan 600 kişi olmak üzere 800 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda doğa sporları ve bisiklet etkinliğine katılanların çoğunun emekli ve orta düzeyde gelire sahip olduğu, katılımcıların bu sporlara öneri ya da tavsiye sonucunda katıldığı, spor yapma amacının ise sağlıklı bir birey olma, doğa ile bütünleşmek, rahatlamak, hayatına farklı davranışlar katma ve kazandırma olduğu, kendini güçlü hissetme, sporun mutluluk verdiğini düşündüğü tespit edilmiştir.

Tel ve Köksal (2008: 261) tarafından yapılan araştırmada Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan beş farklı üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapan bireylerin boş zaman ve etkinlikleri için hangi sporu tercih ettiği ve ne kadar sürede tekrar ettiği, tercih etme nedenlerinin belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmanın sonunda öğretim üyelerinin spor faaliyetlerine katılma sıklıklarının ara sıra ve nadiren görüldüğü, erkek öğretim üyeleri kadın öğretim üyelerine oranla daha sık spor yaptığı, bireylerin yaşlarının ilerlemesi sporu yapma sıklıkları üzerinde azalmaya neden olduğu, sporu tercih etme nedenleri arasında ise sağlıklı olmak ve sağlığı koruma, iyi bir fiziki görünüme sahip olma isteği olduğu tespit edilmiştir.

Şirin ve diğerleri (2008: 98) tarafından yapılan araştırmada ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören ve spor yapan bireylerin spora katılım motivasyonlarını neler olduğunu belirlemek ve demografik özelliklerine göre spor branşına başlama sürelerinin katılım güdülerine etkisinin olup olmadığını belirtmeyi amaçlamıştır. Araştırmada Osmaniye ilinde spor faaliyetlerine katılan 1156 öğrenci ve yarışlara katılan farklı branşlarda spor yapan 270 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin spora katılma nedenleri arasında eğlence ve hareket etme isteği, aktif olma, beceri gelişimi, bunların yüksek oranda kadın sporcuların lehine bir davranış olduğu, spora katılımlarında arkadaş ve aile etkeninin olduğu, yaş unsurunun kadın ve erkek sporcular üzerinde farklı etkiler ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

Bayraktar ve Sunay (2007:63) tarafından yapılan araştırmada Türkiye’de profesyonel olarak voleybol oynayan kadın ve erkeklerin voleybol sporunu seçme nedenlerinin neler olduğunu ve buna nen olan sebeplerin neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmaya Türkiye’de voleybol 1. , 2. ve 3. Lig de oynayan erkek ve kadın olmak üzere 30 spor kulübünden 200 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda kadın ve erkek sporcuların voleybol branşını seçme nedenleri arasında ailenin desteği ve beden eğitimi öğretmenin olduğu, sporcularının bu sporu seçme nedenleri arasında başarılı bir birey olmak, sporu sevmek, kazanmanın verdiği zevk ve mücadeleci olmak, sağlık bir birey olmak ve sağlığını korumaya devam etmek, yapmış olduğu sporu meslek haline getirip para kazanma gibi unsurların yer aldığı tespit edilmiştir.

Görücü (2001:72) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin spor yapma nedenleri ve spora yönelmelerindeki unsurların neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya Konya ilinde bulunan Selçuk niversitesi öğrencilerinden 148 erkek ve 86 kadın olmak üzere toplamda 234 ğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda sporcuların %72,8’nin sporu gelir elde etmek için yaptığı, öğrencilerin sporu seçme nedenleri arasında %21,37’sinin aile faktörünün olduğu, %9,83’nn arkadaş faktörü olduğu, %15,38’nin beden eğitimi ğretmeninn yönlendirmesiyle spora başladığı, %49,15’nin kendi istek ve kararı ile spor yaptığı, %36,75’nin sağlığını korumak için spor yaptığı, %12,39’nun para kazanmak için, %8,55’nin sosyal evre edinmek için, %18,38’nin boş zaman değerlendirme, %0,43’nn ise şöhret olmak için spor yaptığı tespit edilmiştir.

Karaküçük ve şenel (1998:29) tarafından yapılan araştırmada niversite düzeyindeki öğrencilerin niversiteler arası yapılan spor müsabakalarına katılma amaçları, beklentileri ve karşılaştıkları sorunların neler olduğunun belirtilmesini amaçlamıştır. Araştırmaya Türkiye genelinde düzenlenen niversiteler arası spor müsabakalarına katılan 357 erkek, 266 kadın sporcu olmak üzere toplamda 623 birey dâhil edilmiştir. Araştırmada sporculara 12 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda sporcuların müsabakalara katılma nedenleri arasında şampiyon olma isteği, farklı ortamlarda bulunma iğds, maddi gelir elde etme isteği, sporcuların birbirlerini tanıma isteği ve uluslararası yarışmalarda başarı sağlamak için iyi bir takım kurma arzusu olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ve sporun fizyolojik faydaları.

Bedensel açıdan yararları incelendiğinde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin bedensel faydaların en önde olanı kemiklerin özgül olarak ağırlaşması, bağ doku esnekliğinin gelişmesi, bunların yanında kemik ve bağ dokuların baskı ve gerilmelere karşı güç kazanması

gelir. Yine, beden eğitimi ve spor derslerine ilgili olup katılım oranı yüksek olan bireylerin fiziki anlamda uygunluk düzeyi de gelişme göstermektedir (Karadağ, 2012: 24). Bu yönüyle beden eğitimi ve spor etkinlikleri fiziksel yapıyı koruyan ve geliştiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Açak'a (2006: 4) göre, eğitim bütünlüğü dahilinde öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin desteklenmesi sadece beden eğitimi dersleri ile mümkündür. Bilindiği gibi kaslar, eklemler ve kemikleri bireylerin gerçekleştirdikleri bedensel etkinliklerin merkezini meydana getirmektedirler. Söz konusu bedensel yapıların gelişim göstermesinde beden eğitimi ve sporun faydalı olduğu bilimsel bir gerçektir. Bedensel bakımdan aktif bireyler ile sedanter (hareketsiz yaşam tarzını benimseyen) bireylerin vücut yapıları kıyaslandığında söz konusu bedensel gelişim farklılıkları son derece kolay ayırt edilebilmektedir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri sadece eklem, kas, iskelet, bağdoku gelişimine değil, bununla beraber kondisyon bakımından bireyin yüksek performans düzeyine erişmesine de katkı sağlamaktadır.

Beden eğitimi ve spora katılımın biyolojik açıdan yararları ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Bireylerin hayat yükünü üstlenen ve hareket becerilerinin gerçekleşmesinde kaslar ciddi bir role sahiptir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım kasların fonksiyonlarını ve çalışma potansiyellerini arttırmaktadır. Söz konusu işlevsel gelişim faaliyetlerine katılan tüm kas grupları için geçerlidir.
- Fizyolojik ve anatomik açıdan ele alındığında kan dolaşımının oluşabilmesinde kalbe önemli görevler düşmektedir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan kişilerin kalbi, verimli ve fonksiyonel çalışır. Spor yapmayan kişilerin kalplerinin atış sayıları 72-85 atım/dakika arasında değişiklik göstermekteyken, sporcularda bu rakam yaklaşık olarak 40-60atım/dakika arasında seyretmektedir. Böyle olmasının nedeni ise spor yapan kişilerin kalp kaslarının büyüyerek verimli hale gelmesidir. Söz konusu durum beraberinde spor yapan bireylerin bedensel etkinlik esnasında oksijen borçlanması daha geç olur.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerin solunum sistemleri düzgün ve sağlıklı çalışır.. Solunum sorunu yaşayan bireylerinde beden eğitim ve spor etkinliklerine katılım sağlamalarından sonra solunum problemlerinde daha az sıkıntı yaşadıkları görülmektedir.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerde bedensel dayanıklılığın gelişiminde destek olur. Bunun yanında, fiziksel dayanıklılık düzeylerinin artmasıyla da bireylerin yorgunluk düzeyi azalmaktadır.

- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri temel motorsal becerilerde olan hız ve çabukluğun gelişimine katkı sağlamaktadır. Böylece bireyin hareket etkinlikleri esnasında sarf ettiği enerji maliyeti azalmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri fiziksel olarak esneklik ve hareketlilik kazanılmasına da yardımcı olmaktadır. Böylece beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım gösteren bireylerin bedensel ve yapısal anlamda zorlanma düzeyleri düşmektedir.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım ile bireylerin sinir sistemleri gelişme göstermekte ve nöromüsküler sistemleri hızlı çalışır. Söz konusu durum bireylerin reflekslerinin de gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan kişilerin cinsel yaşamları, üreme sisteminin ve hormonal dengesinin verimliliği daha iyi olur.(Açak, 2006: 5).

Beden eğitimi ve sporun sosyolojik faydaları.

Beden eğitimi dersleri okul öncesi eğitim döneminden başlayarak ortaöğretimin sonuna dek öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan gelişimlerine yardımcı olmaktadır. Bu süreçte beden eğitimi derslerinden öncelikle beklenen öğrencilerin hareket becerilerini geliştirme, sağlıklı ve aktif bir yaşam standardı sağlama noktasında yol gösterici olması gerekmektedir. Bununla beraber beden eğitimi dersleri ile öğrencilerin spor etkinlikleri ile öz-yönetim, düşünme ve sosyal becerileri gelişim sergilemektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013a: 3). Özkan'a (2011: 6) göre, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimin temelinde insan yer alır. İnsanların günlük yaşantılarını devam ettirebilmek için temel gereksinimlerle beraber, bedensel hareket etmeleri de gerekir. Bunun için beden eğitimi ve spor etkinlikleri kişiler açısından temel hareket etkinlikleri olarak değerlendirilmektedir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri kişileri vücut yapılarının, ruh sağlıklarını ve zihinsel yapılarının geliştirici özellik taşımaktadır. Genç nesillerin yapılandırıcı olmalarında, sosyal bütünleşmede ve milli dayanışmaların sağlanmasında da beden eğitimi ve sporu katkısı oldukça mühimdir.

Spor, son derece büyük öneme sahi pek çok sosyal değerın ortaya çıkmasına ve devamlılığına destek olur. Birçok yöntemle spor bu fonksiyonunu gerçekleştirebilir. Spor kavramı kapsamında bireylerin kendilerini aktarabilecekleri bir alanın olması en azından bu tarz faaliyetlere katkıda bulunarak bir toplumsallaşma süreci kapsamında bulunmaları psiko-sosyal açıdan gelişmelerine destek sağlamaktadır. Sosyalleşmek kişi ve toplum bakımından farklı anlamlar ifade eder, toplum bakımından kültürün nesilden nesle aktarımını ve bireylerin, yapılanmış bir sosyal yaşamın içinde belirli kurallara uyum göstermesini sağlar.

Bu bakımdan toplumsallaşma bireylerin benlik ve kişiliklerinin meydana getiren temel unsurlardan biridir (Küçük ve Koç, 2004: 2).

Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım sağlamanın diğer sosyal yararları aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır;

- Beden eğitimi ve spor faaliyetleriyle bireyler toplumda dinamik bir şekilde yer almaktadır. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerin yaşama biçimleri ve gelir düzeylerinde önemli bir hareket olmadan sosyalleşmesinde önemli rolü vardır. Okul takımların da sportif faaliyetlere katılan bir öğrenciler buna örnek olabilir.
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine gelir veya statü kazanma amacıyla katılım sağlayan kişilerin şekilleri dikey bir hareketlilik gösterir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım gösteren sporcuların ilerleyen dönemlerde antrenör ya da hakem statüsüne ulaşmaları buna bir örnektir.
- Aktif bir şekilde spor yapan kişilerin kulüple birlikte spor hayatlarını devam ettirmeleri, ilerleyen sporculuk hayatlarında çeşitli spor kültürlerine atlamaları coğrafi açıdan hareketlilik yaşanmasına neden olmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım ilerleyen süreçlerde bireyin beden eğitimi ve spor alanında hem sosyal hem de idari açıdan statü kazanmasına yardımcı olur. Bireyin spor ile federasyon başkanı, kulüp başkanı, yönetici ya da branş temsilcisi olması bunun bir örneğidir.
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılan kişilerin fiziksel ve ruhsal olarak güçlü olmasına, bunun yanı sıra bu durum, kişiyi irade gelişimine de olumlu yansır. Böylece beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile kişinin grup çalışmalarında dayanışma becerisi gelişim sağlamak, kişi toplumsal aidiyet kazanarak sosyalleşmektedir (Açak, 2006: 5).

Küçük ve Koç'a (2004: 1) göre, yaşadığımız dönemde spor yalnızca bireylerin bedensel ve psikolojik bakımdan güçlenmesi için devam ettirilen bir etkinlikler bütünü olmanın ötesine gitmiştir. Bununla beraber spor, sorumluluk ve işbirliği eğilimi ile düzen sağlama yetisini ortaya koyarak bireyin toplumsallaşmasına destek olan ciddi bir kurum olarak dikkati çekmektedir. Bireyin toplumsal hayat içerisinde, psiko-sosyal gelişimini destekleyerek buna hız kazandırmasına destek olan unsurların başında spor bulunmaktadır. Sporun bireylerin psiko-sosyal gelişiminde ciddi bir yer edindiği, bireylerin sosyal ve psikolojik açıdan etkin kılmanın en basit yolunun spordan geçtiği göz ardı edilmemelidir. Birey sportif faaliyetlere dahil olmakla, manevi yalnızlık duygusunun ortaya çıkmasına zemin

hazırlayan etkileri ortadan kaldırarak, iş yaşamında meydana gelen ve daha sonra genelleşerek toplumsal yaşama yansıyan, gayesiz ve rutin çalışma koşullarının meydana getirdiği kötümser ve buhranlı tutumların ortadan kaldırılmasını en basit spor aracılığıyla ortadan kaldırabilir.

Beden eğitimi ve eporun esikolojik faydaları.

Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım bireylerin yaşam şeklini rutinden biraz da olsa uzaklaştırmakta, bununla birlikte duygusal problemlerine minimuma inmesine yardımcı olmaktadır (Küçük ve Koç, 2004: 4). Bunun yanı sıra beden eğitimi dersleri bireylerin gerçek kimliklerini elde etmelerine ve sosyal birer birey olmalarına fırsat sunmaktadır. Oyun, jimnastik ve spor dalıyla ilgili hareket becerilerinden meydana gelen beden eğitimi dersleri bireyin bedensel sağlığının ve fiziksel becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan beden eğitimi ve spor etkinlikleri bireylerin en az yorgunluk ve fiziksel, ruhsal ve zihinsel bakımdan olgunlaşmaları açısından ciddi bir öneme sahiptir (Başer, 2009: 17).

Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre beden eğitimi ve spora katılım bazı psikolojik sağlık sorunlarının (depresyon vb.) en aza indirilmesine katkı sağlamakta (Armstrong ve Oomen-Early, 2009: 521; Dunn ve diğerleri, 2005: 1), bunun yanı sıra psikolojik sağlamlığın korunmasına destek olmaktadır (Şahin ve diğerleri, 2012: 374). Açık (2006: 6) beden eğitimi ve spora katılımın psikolojik açıdan faydalarını aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım ile bireyin keşfedilmemiş zeka düzeyinin gelişimine yardım sağlamaktadır.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile bireyler günlük yaşamının oluşturduğu stresten bir nebze de olsa uzaklaşırlar. Böylelikle beden eğitimi ve spor etkinlikleri sayesinde ruhsal bakımdan dinlenir ve rahatlarlar.
- Bireylerin kendine güveni gelişmekte, ruhsal dayanıklılığı artmaktadır.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri karakter ve kişilik gelişimlerine pozitif etkide bulunmaktadır. Bireyin özellikle atılganlık, cesaret ve bir işi becerebilme duygusu gelişmektedir.

Beden Eğitimi ve Sporun Tarihi ve Önemi

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanlık tarihi kadar eskiye dayalı olduğu bilinmektedir. Tarihsel dönemler dâhilinde pek çok devlet spor faaliyetlerine önem vermiş, bunun yanı sıra spor faaliyetleri devletlerin sosyal ve kültürel yapıları dahilinde ciddi bir boyuta ulaşmıştır. Bu durum bireylerin geçmişten bu yana tarihin her döneminde spora ilgi göstermelerine imkân sağlamıştır. Tarihsel kapsamda sosyal ve teknolojik gelişmelerle

beraber spor faaliyetlerinde de bazı değişiklikler gerçekleşmiş, buna rağmen spor etkinlikleri insan yaşamında önemli bir yer edinmeyi başarabilmiştir (Aslan ve Okumuş, 2003).

Beden eğitimi bireyin fiziksel olarak gelişmesine destek sağlayan, bununla birlikte duyuşsal ve sosyal bakımdan gelişiminin desteklenmesine yardımcı olan bedensel etkinliklerden meydana gelmektedir. Eğitim sistemi dâhilinde de beden eğitimi dersleri öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesinde ciddi bir role sahiptir. Bu nedenle beden eğitimi derslerinin düzenli olarak eğitimin tüm evrelerinde uygulanması gerektiği belirtilmektedir (Ünlü ve Aydos, 2007: 72)

Türkiye de Akran Desteği İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Özensel (2007) tarafından yapılan çalışmada Türkiye’deki yedi ilde 1391 lise son sınıf öğrencisine uygulanan “Değerler Ölçeği” sonucunda ergenlerin daha çok bireysel değerlere önem verdikleri bununla beraber demokrasi, adalet, yardımlaşma, huzurlu yaşam gibi toplumsal değerleri de diğer değerlere göre ön plana çıkardıkları tespit edilmiştir.

Ergenlik döneminde yapılan başka bir çalışmada ise Gömlüksiz (2007) tarafından kız ve erkek olmak üzere toplam 700 öğrenciye “Toplumsal Değer Tutum Ölçeği” uygulanarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kız öğrencilerin çevreye karşı daha hassas oldukları, sorumluluk, kültürel değerler ve dürüstlük gibi değerleri daha fazla benimsediklerini belirtmişlerdir.

Kılıçarslan ve Atıcı (2010)’nın, “İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ile Saldıranlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmalarına, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde oluşan 955 öğrenci katılmıştır. Araştırma betimsel bir çalışma olup, veriler “Ergenler İçin Mantıkdışı İnançlar Ölçeği”, “Saldıranlık Envanteri” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, erkeklerin saldıranlık düzeyinin , kızlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin saldıranlık puanları ailelerinin gelir düzeyine, anne- baba eğitim düzeyi, ve kardeş sayısına göre farklılaşmamıştır. Anne ve babaların eğitim düzeyi arttıkça, öğrencilerin saldıranlık davranışlarında azaldığının ortaya çıktığı belirtilmiştir.

Akran desteği ve spor ile ilgili yapılan çalışmalar.

Hünük ve ark.(2013) yapmış oldukları 6. - 8. sınıf öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılımında algıladıkları sosyal desteğin rolü adlı çalışmada, sosyal desteğin bireylerin fiziksel aktivitelere katılımında önemli bir etkisinin olabileceğini ve bu yaş grubundaki kişilerin , ailelerinde ziyade akranlarından daha fazla destek aldıkları, fakat aileden, alınan sosyal desteğin özellikle anneden alınan desteğin, fiziksel aktivitelere katılımı daha belirleyici bir

rol oynadığını belirtmiştir. Fiziksel aktivitelere katılımında algılanan sosyal desteğin cinsiyet ve okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Tozoğlu ve ark. (2015) yapmış olduğu akran desteği düzeyine sporun ve farklı değişkenlerin etkisi adlı çalışmada, öğrencilerin cinsiyet, yaş, öğrenim görmekte oldukları bölüm, yaşadıkları yer, spor yapma durumları, spor yapma süresi ve spor türü açısından incelendiklerinde puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir.. Spor yapan öğrencilerin akran destek düzeylerinin, spor yapmayan öğrencilere oranla yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Vatansever(2017) yapmış olduğu, lisanslı spor yapan ve yapmayan ergenlerin mental iyi oluş, benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve algılanan sosyal destek açısından karşılaştırılması adlı çalışmasında, 14-18 yaş aralığında 160 lisanslı spor yapan ve 160 spor yapmayan olmak üzere toplam 320 ergenden oluşmuştur. Araştırmaya katılanlara, iki boyutlu benlik baygısı, algılanan sosyal destek, sosyal görünüş kaygısı ve mental iyi oluş ölçekleri uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularında, lisanslı spor yapan ergenlerin mental iyi oluş, benlik saygısı, algılanan sosyal destek ölçeklerinden aldıkları puanların, spor yapmayan ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca, lisanslı spor yapan ergenlerin, algılanan sosyal destek, benlik saygısı, mental iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısı puanları antrenörleri ile ilişkilerine göre, anlamlı farklılık göstermezken, alınan puanların takım arkadaşları ile ilişkiye göre farklılaştığını bulmuştur. Bunlara ek olarak ise lisanslı spor yapan ergenler ile lisanslı spor yapmayan ergenlerin öğretmenleri ile ilişkileri, okul başarısı, karşılaştıkları sorunlarda yardım gördüklerini düşündükleri sosyal çevre ve yakın arkadaş sayıları değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermediğini belirtmiştir. Lisanslı spor yapan ergenlerin spor yapma nedenlerine bakıldığında ise en fazla oranın popülerliği arttırmak olduğu ortaya çıkmıştır.

Açak (2011)“ın, “İşitme Engelli ve İşitme Engelli Olmayan Futbolcuların Benlik Saygıları ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasına, 309'u işitme engelli olmayan 95 işitme engelli toplam 404 futbolcu katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sporcuların saldırganlık puanları engel durumuna göre genel saldırganlık değerleri incelendiğinde, işitme engeli olan futbolcuların genel saldırganlık değerlerinin, işitme engeli olmayan futbolculara oranla daha fazla olduğu belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı; lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Ayrıca akran destek düzeyleriyle; cinsiyet, yaş, aile yapısı, sınıf, okul türü, aile tutumu, ailenin aylık geliri, spor yapma alışkanlıkları durumları arasında bir etkileşim olup olmadığını belirlemek istendiğinden, çalışma nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeli, betimsel araştırma niteliğini taşımaktadır. Tarama modeli, geçmişte yaşanan veya halen yaşanmakta olan durumu olduğu aynı şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmanın konusu olan, nesne ya da birey , kendi koşulları içinde var olduğu gibi açıklanmaya çalışılır. (Karasar, 2009).

Evren Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2015–2016 eğitim-öğretim yılında, Erzurum il merkezinde bulunan, Rıfki Salim Burçak Teknik Kız Anadolu Meslek Lisesi, Şükrüpaşa Anadolu Lisesi, Erzurum Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Nevzat Karabağ Anadolu Lisesi oluşturacaktır.

Araştırmanın örneklemini 2015–2016 eğitim-öğretim yılında, Erzurum il merkezinde bulunan, Rıfki Salim Burçak Teknik Kız Anadolu Meslek Lisesi, Şükrüpaşa Anadolu Lisesi, Erzurum Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Nevzat Karabağ Anadolu Lisesi 'nde okuyan 342' si kadın 206'sı erkek olmak üzere 546 öğrenci oluşturacaktır.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın veri toplama aracı ; liselerde öğrenim gören öğrencilerin akran desteği düzeylerinin spor ve farklı değişkenlerin etkisini incelemek amacıyla Kuo ve ark. (2007) tarafından geliştirilen. Çınar ve Çalışkan tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Akran desteği Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçek de 17 madde ve üç alt boyut vardır. Alt boyutları; Fiziksel Yardım Yönünden (1,2,3,4,5,6,7,12,13), Akademik Yardım Yönünden (8,9,10,17), Duygusal Yardım Yönünden (11,14,15,16)'dır.

Fiziksel Yardım Yönünden, sınıf da ki arkadaşlarının yaşadıkları problemleri fark edip, onlara yardım ve öneride bulunmalarıdır. Bir problem yaşandığında arkadaşlarını grubun dışına atmak yerine problemi çözmek için yapıcı olan davranışlar sergileyebilme yeteneğidir.

Akademik Yardım Yönünden, sınıf da ki arkadaşlarıyla akademik bilgileri paylaşmalarıdır. Performansını arttırmak isteyen öğrenciler, birbirleriyle bu bilgileri paylaşırlar.

Duygusal Yardım Yönünden, sınıf da ki arkadaşlarının birbirleriyle paylaşımında bulunmaları, birbirlerini dinlemeleri ve destek olmalarıdır. Akranlar için dostluğun ortaya çıkmasıdır.

Akran Desteği Ölçeğinde ki bütün maddeler olumludur. 4'lü likertler halindedir. Katılmıyorum seçeneği (1), Kısmen Katılmıyorum seçeneği (2), Katılıyorum seçeneği (3), Tamamıyla Katılıyorum seçeneği (4) olarak derecelendirilip puanlaması yapılmıştır. Ölçeğin bütününün de en düşük puan 17, ölçeğin bütününün de ise en yüksek puan 68'dir.

Araştırmada yazar ve danışmanı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi formu” kullanılmıştır

Verilerin Analizi

Akran desteği ölçeği ile toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 22,0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin akran desteği düzeylerinin belirlenmesinde; standart sapma (ss) ve aritmetik ortalama (X) kullanılmıştır. Akran desteği ve değişkenler arasında farklılığın olup olmadığının belirlenmesinde ise değişkenlerin düzeyine göre; tek yönlü varyans analizi ve bağımsız örneklem t testi gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Tablo 2. *Normallik Dağılım Test Sonuçları*

	Fiziksel yardım	Akademik yardım	Duygusal yardım
N	546	546	546
Mean	22,7088	10,2161	10,6484
Median	23,0000	11,0000	11,0000
Std. Deviation	6,49159	3,12976	3,18784
<i>Skewness</i>	-,138	-,205	-,381
Std. Error of Skewness	,105	,105	,105
<i>Kurtosis</i>	-,484	-,577	-,505
Std. Error of Kurtosis	,209	,209	,209
Minimum	9,00	4,00	4,00
Maximum	36,00	16,00	16,00

Normallik dağılım test sonuçları incelendiğinde Skewness değeri (çarpıklık) sırasıyla -,138 - ,205 -,381 ve Kurtosis değeri (basıklık) sırasıyla -,484 -,577 -,505 olduğu tespit edilmiştir. Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,96 ve -1,96 aralığın da olduğundan bu istatistiksel analiz sonuçları verilerin normal dağılım gösterdiğini ve parametrik testler uygulanması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 3. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları*

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyetiniz?	Kadın	304	55,7
	Erkek	242	44,3
	Toplam	546	100,0

Araştırmaya 242 erkek (%44,3) ve 304 kadın (%55,7) olmak üzere toplam 546 kişi katılmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Yapılarına Göre Dağılımları

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Aile yapınız?	Çekirdek	442	81,0
	Geniş aile	93	17,0
	Parçalanmış Aile	11	2,0
Toplam		546	100,0

Araştırmaya katılanların aile yapıları, Çekirdek Aile 442(%81,0), Geniş Aile 93(%17,0) ve Parçalanmış Aile 11(%2,0) olarak görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Gelirlerine Göre Dağılımları

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kişisel Geliriniz?	1000 TL Altı	124	22,7
	1001- 2000 TL	204	37,5
	2001-3000 TL	129	23,6
	3001 TL Üzeri	89	16,3
Toplam		546	100,0

Araştırmaya katılanların kişisel gelirleri, 1000 TL Altı 124(%22,7), 1001-2000 TL 204(%37,5) , 2001-3000 TL 129(%23,6) ve 3001 TL üzeri 89 (%16,3) olarak görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Tutumlarına Göre Dağılımları

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Ailenizin size karşı tutumu?	Demokratik	297	54,0
	İlgisiz	36	6,6
	Otoriter	90	16,5
	Tutucu	123	22,5
Toplam		546	100,0

Araştırmaya katılanların aile tutumları, Demokratik 297(%54,0), İlgisiz 36(%6,6), Otoriter 90(%16,5) Tutucu 123(%22,5) olarak görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kaçınıcı sınıftasınız?	9. sınıf.	146	26,7
	10. sınıf	146	26,7
	11.sınıf	127	23,3
	12.sınıf	127	23,3
Toplam		546	100,0

Araştırmaya katılanların, 9.Sınıf 146(%26,7), 10.Sınıf 146(%26,7), 11.Sınıf 127(%23,3), 12.Sınıf 127(%23,3), olarak görülmektedir.

Tablo 8. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Dağılımları*

Demografik Özellikler	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Hangi okulda öğrenim görmektesiniz?	Anadolu L.	278	50,9
	Meslek L.	137	25,1
	Spor L.	131	24,0
	Toplam	546	100,0

Araştırmaya katılanların, Anadolu Lisesi 278(%50,9), Meslek Lisesi 137(%25,1), Spor Lisesi 131(%24,0), olduğu görülmektedir.

Tablo 9. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına Göre Dağılımları*

Spor Yapma Durumları	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Spor yapıyor musunuz ?	Evet	407	74,5
	Hayır	139	25,5
	Toplam	546	100,0

Araştırmaya katılanların, Evet 407(%74,5), Hayır 139(%25,5), dediği görülmektedir.

Tablo 10. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Hangi Sporunu Yaptıklarına Göre Dağılımları*

Spor Yapma Durumları	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Hangi spor yapıyorsunuz?	Takım sporu	216	39,6
	Bireysel spor	191	35,0
	Toplam	546	100,0

Araştırmaya katılanların, Takım Sporunu 216(%39,6), Bireysel Spor 191(%35,0), dediği görülmektedir.

Tablo 11. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Saatlerine Göre Dağılımları*

Spor Yapma Durumları	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Haftalık spor yapma saatiniz?	1 saat	130	23,8
	2- 4 saat	167	30,6
	5 saat üzeri	110	20,1
	Toplam	546	100

Araştırmaya katılanların spor yapma süreleri, 1 Saat 130(%23,8), 2-4 Saat 167(30,6) 5 Saat ve üzeri 110(20,1) dediği görülmektedir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine Göre Dağılımları

Spor Yapma Durumları	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Spor yapmanızdaki en önemli neden?	Sağlık	129	23,6
	Fiziksel Görünüm	83	15,2
	Sosyal Aktivite	131	24,0
	Maddi Kazanç	64	11,7
Toplam		546	100

Araştırmaya katılanların spor yapma nedenleri, Sağlık 129(%23,6), Fiziksel Görünüm 83(15,2) Sosyal Aktivite 131(24,0), Maddi Kazanç 64(11,7) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların fiziksel akademik ve duygusal yardımlarına ilişkin bulgular.

Tablo 13. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Fiziksel Yardım	1. Kadın	304	22,7664	6,26331	,232	0,816
	2 Erkek	242	22,6364	6,77988		
Akademik Yardım	1. Kadın	304	10,3849	3,15286	1,413	0,158
	2 Erkek	242	10,0041	3,09396		
Duygusal Yardım	1. Kadın	304	10,6020	3,28856	-,381	0,701
	2 Erkek	242	10,7066	3,06240		

Tablo 13 incelendiğinde; bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, fiziksel, akademik ve duygusal yardım yönünden cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 14. Farklı Aile Yapısında Olan Katılımcıların Akran Desteği Alt Aldıkların Puanların f Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Aile Yapısı	N	X	Ss	f	p
Fiziksel Yardım	1. Çekirdek Aile	442	22,8416	6,50395	,523	,593
	2. Geniş Aile	93	22,2043	6,55671		
	3.Parçalanmış Aile	11	21,6364	5,59058		
	Toplam	546	22,7088	6,49159		
Akademik Yardım	1. Çekirdek Aile	442	10,3122	3,16905	2,25	,106
	2. Geniş Aile	93	9,9677	2,99801		
	3. Parçalanmış Aile	11	8,4545	1,96792		
	Toplam	546	10,2161	3,12976		
Duygusal Yardım	1.Çekirdek Aile	442	10,7466	3,21829	1,89	,151
	2. Geniş Aile	93	10,3656	3,09553		
	3.Parçalanmış Aile	11	9,0909	2,25630		
	Toplam	546	10,6484	3,18784		

Tablo 14 incelendiğinde; öğrencilerin fiziksel, akademik ve duygusal yardım düzeylerinin, aile yapısına göre, farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.($p>0.05$).

Tablo 15. *Farklı Aylık Gelir Düzeylerine Sahip Olan Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların f Değerleri ve İstatistikleri*

Yardım Düzeyleri	Aylık Gelir	N	X	Ss	f	p	fark
Fiziksel Yardım	1. 1000 TL Altı	124	22,0242	7,32793	,829	,478	
	2. 1001-2000 Tl	204	22,7010	5,96408			
	3. 2001-3000 Tl	129	22,9070	6,00058			
	4. 3001 Tl üzeri	89	23,3933	7,09292			
	Toplam	546	22,7088	6,49159			
Akademik Yardım	1. 1000 TL Altı	124	10,0242	3,36521	,629	,597	
	2. 1001-2000 Tl	204	10,1814	2,93802			
	3. 2001-3000 Tl	29	10,1860	3,00460			
	4. 3001 Tl üzeri	89	10,6067	3,40327			
	Toplam	546	10,2161	3,12976			
Duygusal Yardım	1 -1000 TL Altı	124	10,2097	3,49744	1,859	0,019	4>1
	2- 1001-2000 Tl	204	10,6863	3,10722			
	3-2001-3000 Tl	129	10,5969	2,84912			
	4-3001 Tl üzeri	89	11,2472	3,33467			
	Toplam	546	10,6484	3,18784			

Tablo 15 incelendiğinde; öğrencilerin fiziksel, akademik ve duygusal yardım düzeylerinin, aylık gelirlerine göre, farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre fiziksel ve akademik yardım yönünden anlamlı bir fark bulunamamıştır.($p>0.05$). Duygusal yardım yönünden ise anlamlı farklılık vardır. Duygusal yardım yönünden yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın 1001-2000 Tl ile ($\bar{X} = 10,68$) ile 3001 Tl ($\bar{X} = 11,24$) arasında 3001 Tl lehine fark olduğu görülmektedir.

Tablo 16. *Aile Tutumlarına Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların f Değerleri ve İstatistikleri*

Yardım Düzeyleri	Aile Tutumu	N	X	Ss	f	p
Fiziksel Yardım	1.Demokratik	297	22,8822	6,44018		
	2.İlgisiz	36	21,6111	7,42689		
	3.Otoriter	90	22,4222	6,39694	,483	,694
	4.Tutucu	123	22,8211	6,43764		
	Toplam	546	22,7088	6,49159		
Akademik Yardım	1.Demokratik	297	10,3636	3,08041		
	2.İlgisiz	36	9,8333	3,57371		
	3.Otoriter	90	10,3556	3,06965	,960	,411
	4. Tutucu	123	9,8699	3,15698		
	Toplam	546	10,2161	3,12976		
Duygusal Yardım	1.Demokratik	297	10,7542	3,10354		
	2. İlgisiz	36	10,1944	3,32797		
	3. Otoriter	90	10,8556	3,20309	,782	,504
	4. Tutucu	123	10,3740	3,34222		
	Toplam	546	10,6484	3,18784		

Tablo 16 incelendiğinde; öğrencilerin fiziksel, akademik ve duygusal yardım düzeylerinin, aile tutumlarına göre, farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.($p>0.05$).

Tablo 17. *Farklı Sınıflarda Eğitim Gören Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların f Değerleri ve İstatistikleri*

Yardım Düzeyleri	Sınıfınız?	N	X	Ss	f	p	fark
Fiziksel Yardım	1- 9.sınıf	146	22,4932	5,40019		,019	4>1
	2- 10.sınıf	146	21,6781	6,92271		,001	4>2
	3- 11.sınıf	127	22,5118	6,78685	4,055	,024	4>3
	4- 12.sınıf	127	24,3386	6,59030			
	Toplam	546	22,7088	6,49159			
Akademik Yardım	1- 9.sınıf	146	10,0822	2,90186		,019	4>1
	2- 10.sınıf	146	9,9041	3,31627		,005	4>2
	3- 11.sınıf	127	9,9764	3,17596	3,309	,011	4>3
	4- 12.sınıf	127	10,9685	3,02880			
	Toplam	546	10,2161	3,12976			
Duygusal Yardım	1- 9.sınıf	146	10,6781	3,06692		,043	4>1
	2- 10.sınıf	146	10,0959	3,33700		,000	4>2
	3- 11.sınıf	127	10,4409	3,35387	4,450	,011	4>3
	4- 12.sınıf	127	11,4567	2,83055			
	Toplam	546	10,6484	3,18784			

Tablo 17 incelendiğinde, öğrencilerin fiziksel, akademik ve duygusal yardım düzeyleri , öğrenim gördükleri sınıflara göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre fiziksel, akademik ve duygusal yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Fiziksel yardım yönünden yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın 9. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 22,49$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 24,33$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine, 10. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 21,68$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 24,33$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine ve 11. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 22,51$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 24,33$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine fark olduğu görülmektedir. Bu sonuç 12. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf, 10. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerine göre fiziksel yardım değişkeni bakımından daha yardım sever olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Akademik yardım yönünden yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın 9. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 10,08$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 10,96$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine, 10. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 9,90$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 10,96$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine ve 11. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 9,97$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 10,96$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine fark olduğu görülmektedir. Bu sonuç 12. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf, 10. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerine göre akademik yardım değişkeni bakımından daha yardım sever olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Duygusal yardım yönünden yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın 9. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 10,67$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 11,45$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine, 10. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 10,09$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 11,45$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine ve 11. sınıf öğrencileri ile ($\bar{X} = 10,44$) ile 12. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 11,45$) arasında 12. sınıf öğrencilerinin lehine fark olduğu görülmektedir. Bu sonuç 12. sınıf öğrencilerinin 9. sınıf, 10. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerine göre duygusal yardım değişkeni bakımından daha yardım sever olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 18. Farklı Okullarda Eğitim Gören Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların f Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Hangi Okulda Öğrenim Görmektesiniz?	N	X	Ss	f	p	fark
Fiziksel Yardım	1- Anadolu L.	278	22,4496	6,64380			
	2-Meslek L.	137	23,7810	6,66169	2,613	,049	2>1
	3 - Spor L.	131	22,1374	5,87401		,038	2>3
	Toplam	546	22,7088	6,49159			
Akademik Yardım	1-Anadolu L.	278	10,2662	3,18407			
	2- Meslek L.	137	10,7737	3,24262	5,476	,025	1>3
	3-Spor L.	131	9,5267	2,76608		,001	2>3
	Toplam	546	10,2161	3,12976			
Duygusal Yardım	1.Anadolu L.	278	10,5791	3,15185			
	2. Meslek L.	137	11,0657	3,44538	1,785	0,169	
	3. Spor L.	131	10,3588	2,95627			
	Toplam	546	10,6484	3,18784			

Tablo 18 incelendiğinde, öğrencilerin fiziksel yardım düzeyleri , öğrenim gördükleri lise türüne göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre akademik yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın Meslek liseleri öğrencileri ile ($\bar{X}=23,78$) ile Anadolu lisesi öğrencileri($\bar{X}=22,44$) arasında meslek lisesi öğrencilerinin lehine, Meslek liseleri öğrencileri ile ($\bar{X}=23,78$) ile Spor lisesi öğrencileri($\bar{X}=22,13$) arasında meslek lisesi öğrencilerinin lehine olduğu anlaşılmaktadır.

Akademik yardım yönünden yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre akademik yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın Anadolu lisesi öğrencileri ile ($\bar{X}=10,26$) ile spor lisesi öğrencileri($\bar{X}=9,52$) arasında Anadolu lisesi öğrencilerinin lehine, Meslek lisesi öğrencileri ile ($\bar{X}=10,77$) ile Spor lisesi öğrencileri($\bar{X}=9,52$) arasında Meslek lisesi öğrencilerinin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç Meslek lisesi ve Anadolu lisesi öğrencilerinin, spor lisesi öğrencilerine göre akademik yardım değişkeni bakımından daha yardım sever olduğu şeklinde yorumlanabilir. Duygusal yardım yönünden ise anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 19. Katılımcıların Spor Yapma Durumlarına Göre Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Spor Yapıyor Musunuz?	N	X	Ss	t	p
Fiziksel Yardım	1.Evet	407	22,791	6,66142	,537	0,591
	2.Hayır	139	22,432	5,98213		
Akademik Yardım	1.Evet	407	10,0811	3,12243	-1,728	,085
	2. Hayır	139	10,6115	3,12890		
Duygusal Yardım	1.Evet	407	10,5971	3,23539	-,643	,520
	2.Hayır	139	10,7986	3,05073		

Tablo 19 incelendiğinde; bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, fiziksel, akademik ve duygusal yardım yönünden spor yapma durumlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 20. Takım Sporü ve Bireysel Spor Yapan Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkların Puanların t Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Hangi Sporü Yapıyorsunuz?	N	X	Ss	t	p	fark
Fiziksel Yardım	1- Takım Sporü	216	22,222	6,78896	-1,854	0,65	
	2- Bireysel Spor	191	23,450	6,47065			
Akademik Yardım	1- Takım Sporü	216	9,7917	3,12947	-1,996	,047	2>1
	2- Bireysel Spor	191	10,4084	3,09001			
Duygusal Yardım	1- Takım Sporü	216	10,3565	3,20432	-1,598	,111	
	2- Bireysel Spor	191	10,8691	3,25716			

Tablo 20 incelendiğinde, bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, akademik yardım yönünden spor yapma durumlarına göre takım sporü yapanların akademik yardım ortalaması ($X=9,79$) ile bireysel spor yapanların akademik yardım ortalaması ($X=10,41$) arasında istatistiksel olarak bireysel spor yapanların lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t(405)=-1,99$, $p<.05$). Fiziksel ve duygusal yardım yönünden ise anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 21. *Haftalık Spor Yapma Saatlerine Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların f Değerleri ve İstatistikleri*

Yardım Düzeyleri	Haftalık Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz?	N	X	Ss	f	p
Fiziksel Yardım	1. 1 saat.	130	23,5385	6,98964		
	2. 2- 4 saat	167	22,7784	6,25213	1,711	0,182
	3. 5 saat ve üzeri	110	21,9455	6,82257		
	Toplam	407	22,7088	6,49159		
Akademik Yardım	1. 1 saat.	130	10,3923	3,30491		
	2. 2- 4 saat	167	10,0599	2,84478	1,287	0,277
	3. 5 saat ve üzeri	110	9,7455	3,29146		
	Toplam	407	10,2161	3,12976		
Duygusal Yardım	1. 1 saat.	130	10,6077	3,35149		
	2. 2- 4 saat	167	10,5689	3,05862	0,012	0,988
	3. 5 saat ve üzeri	110	10,6273	3,38334		
	Toplam	407	10,6484	3,18784		

Tablo 21 incelendiğinde, öğrencilerin fiziksel, akademik ve duygusal yardım düzeylerinin, haftalık spor yapma süresine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin haftalık spor yapma süresine göre fiziksel yardım puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir.

Tablo 22. Spor Yapma Nedenlerine Göre Katılımcıların Akran Desteği Alt Ölçeklerinden Fiziksel Yardım Yönünden Aldıkların Puanların *f* Değerleri ve İstatistikleri

Yardım Düzeyleri	Spor Yapma Nedenleriniz	N	X	Ss	f	p	fark
Fiziksel Yardım	1-Sağlık	129	23,3488	6,34263		,000	1>4
	2-Fiziksel Görünüm	83	23,0602	6,922714		,001	2>4
	3-Sosyal aktivite	131	23,6336	6,78685	4,055	,000	3>4
	4- Maddi kazanç	64	19,6250	6,59030			
	Toplam	407	22,7088	6,49159			
Akademik Yardım	1-Sağlık	129	10,3876	2,96413		,000	1>4
	2-Fiziksel Görünüm	83	10,1205	3,0857		,003	2>4
	3-Sosyal aktivite	131	10,4809	3,09926	6,205	,000	3>4
	4-Maddi kazanç	64	8,5938	3,16087			
	Toplam	407	10,2161	3,12976			
Duygusal Yardım	1-Sağlık	129	10,8837	2,95970		,000	1>4
	2-Fiziksel Görünüm	83	10,5783	3,54456		,003	2>4
	3-Sosyal aktivite	131	10,9695	3,04312	4,56	,000	3>4
	4-Maddi kazanç	64	9,2813	3,46167			
	Toplam	407	10,6484	3,18784			

Tablo 22 incelendiğinde, öğrencilerin Fiziksel yardım düzeyleri , spor yapma nedenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin spor yapma nedenlerine göre akademik yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın Maddi kazanç ile ($\bar{X}=19,625$) Sağlık ($\bar{X}=23,348$) arasında, sağlık lehine, Maddi Kazanç ($\bar{X}=19,625$) ile Fiziksel görünüm ($\bar{X}=23,06$) arasında Fiziksel Görünüm lehine Maddi kazanç ($\bar{X}=19,625$) ile Sosyal Aktivite ($\bar{X}=23,633$) arasında Sosyal Aktivite lehine olduğu anlaşılmaktadır.. Bu sonuç maddi kazancın sağlık,fiziksel görünüm ve sosyal aktiviteye göre fiziksel yardım bakımından daha az etkisi, olduğu söylenebilir.

Akademik yardım düzeyleri , spor yapma nedenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin spor yapma nedenlerine göre akademik yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın Maddi kazanç ile ($\bar{X}=8,59$) Sağlık ($\bar{X}=10,38$) arasında, sağlık lehine, Maddi Kazanç ($\bar{X}=8,59$) ile Fiziksel görünüm ($\bar{X}=10,12$) arasında Fiziksel Görünüm lehine ve Maddi kazanç

"($\bar{X}=8,59$) ile Sosyal Aktivite ($\bar{X}=10,48$) arasında Sosyal Aktivite lehine olduğu anlaşılmaktadır.. Bu sonuç maddi kazancın, sağlık, fiziksel görünüm ve sosyal aktiviteye göre akademik yardım bakımından daha az etkisi, olduğu söylenebilir.

Duygusal yardım düzeyleri , spor yapma nedenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin spor yapma nedenlerine göre duygusal yardım puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın Maddi kazanç ile ($\bar{X}=9,281$) Sağlık ($\bar{X}=10,883$) arasında, sağlık lehine, Maddi kazanç ile ($\bar{X}=9,281$) Fiziksel görünüm ($\bar{X}=10,57$) arasında, Fiziksel görünüm lehine ve Maddi kazanç ($\bar{X}=9,281$) ile Sosyal Aktivite ($\bar{X}=10,969$) arasında Sosyal Aktivite lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç maddi kazancın sağlık, fiziksel görünüm ve sosyal aktiviteye göre duygusal yardım bakımından daha az etkisi, olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışmada lise öğrencilerinin algıladıkları akran destek düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ve farklılaşması incelenmiştir. Araştırmaya liselerde öğrenim gören 304 kadın 242 erkek toplam 546 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan 546 öğrencinin spor yapıyor musunuz sorusuna 407 si evet derken 139 ise hayır demiştir. Spora katılımın oranı yüzde 74,5 çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan kadın ve erkek katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel, akademik ve duygusal yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Türk'ün (2013) yapmış olduğu araştırmada lise öğrencilerinin akran arabuluculuk etkisinin cinsiyet değişkenine göre herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Çırpan'ın (2013) yapmış olduğu çalışmada akran desteğine ilişkin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Çorbacı'nın (2008), yaptığı çalışmada çocuklarda akran desteğinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu çalışmalarda çıkan sonuçlar bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir. Bu sonuçlarla birlikte akran desteğiyle cinsiyet arasında anlamlı bir farkın olmadığını ifade edilebilir.

Farklı aile yapısında olan kadın ve erkek katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel, akademik ve duygusal yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Çırpan (2013) Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerine uygulamış olduğu 'akran desteği ve akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi' adlı çalışmasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir.

Farklı gelir düzeyine sahip olan katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel ve akademik yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı, duygusal yardım alt ölçeğinde ise anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Duygusal yardım yönünden ise aylık geliri 3001 tl olan bireylerin puan ortalamalarının, aylık geliri 1001 tl olan bireylerden yüksek olduğu görülmüştür. Maddi kazancın yüksek olmasının yardım düzeyini arttırdığını söyleyebiliriz. Merdan (2014) yaptığı "Ortaöğretim kurumdaki öğrencilerin şiddet

davranışlarında ailelerinin, öğretmenlerinin ve akran gruplarının rolü" adlı çalışmasında gelir durumunda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir.

Aile tutumları farklı olan katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel, akademik ve duygusal yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Farklı sınıflardaki katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel, akademik ve duygusal yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 12. sınıfa giden öğrencilerin puan ortalamasının 9, 10, ve 11. sınıfa giden öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Tozoğlu ve ark.(2015) yapmış olduğu çalışmada farklı yaş grubunda ki öğrencilerin, fiziksel, duygusal ve akademik yardımların anlamlı farkın olduğu, yaş büyüdükçe akran desteğinin arttığı da görülmüştür. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir.

Farklı okullarda öğrenim gören katılımcıların akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel ve akademik yardım alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Fiziksel yardım yönünden Meslek lisesindeki öğrencilerin puanlarının, Anadolu ve Spor liselerindeki öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Akademik yardım yönünden Anadolu liselerindeki öğrenciler ile Meslek liselerindeki öğrencilerin puanlarının, Spor liselerindeki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Duygusal yardım yönünden ise anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yapılan bu araştırmada meslek liselerindeki öğrencilerin farklı liselerdeki öğrencilere oranla akademik düzeyde desteklerinin daha fazla olduğu görülmüştür.

Tozoğlu ve ark. (2015) yapmış olduğu çalışmada farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin akademik ve fiziksel yardımların anlamlı bir farklılığın çıktığı, duygusal yardım düzeyi yönünden ise anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir. Buna karşın Çalışkan ve Çınar'ın (2010) akran desteği ile ilgili 'Sınıf ortamı ve yardımlaşma" adı altında yapmış olduğu çalışmada okul türlerine göre anlamlı bir farklılığın olmadığını söylemiştir. Çırpan (2013) Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerine uygulamış olduğu 'akran desteği ve akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi' adlı çalışmasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Spor yapıyor musunuz ? sorusuna göre evet hayır cevabı veren lise öğrencilerinin akran desteği alt ölçeklerinden fiziksel yardım düzeyi ortalamaları yönünden yüksek çıkmış olup, puanlar arasında, anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Tozoğlu ve ark (2015) yaptığı, akran destek düzeylerine spor ve farklı değişkenlerin etkisi adlı çalışmada spor

yapanlarla ile yapmayanlar arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir.

Bireysel spor ve takım sporu yapan katılımcıların akran desteği düzeyi alt ölçeklerinden aldıkları puanların, akademik yardım yönünden anlamlı bir farklılığın olduğu, bireysel spor yapan katılımcıların akademik yardım yönünden aldıkları puanların, takım sporu yapan katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna karşın fiziksel ve duygusal yardım yönünden ise bireysel spor ve takım sporu yapan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Tozoğlu ve ark (2015) yapmış olduğu çalışmada bireysel spor ve takım sporu yapanların, akademik ve fiziksel yardım düzeyi yönünden anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu çalışma bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralellik göstermektedir.

Spor yapma süresi farklı olan katılımcıların akran desteği düzeyi alt ölçeklerinden aldıkları puanların, fiziksel, akademik ve duygusal yardım yönünden anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Spor yapma nedenlerine göre katılımcıların akran desteği düzeyi alt ölçeklerinden aldıkları puanların, fiziksel, akademik ve duygusal yardım yönünden anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Fiziksel, akademik ve duygusal yardım yönünden, maddi kazancın; fiziksel görünüm, sağlık ve sosyal aktiviteye göre daha az etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Öneriler.

Yukarıdaki veriler ışığı doğrultusunda;

1. Okullarda öğrencilerin birbirlerine daha çok akran desteğinde bulunabilmeleri için akran işbirliğini artırıcı etkinlikler yapılabilir
2. Spor yapmayan öğrencileri spor yapan öğrencilerle akran desteği sağlayarak spor yapmaları sağlanabilir.
3. Akranların birbirlerine olumlu yönde destek olmalarını sağlamak için aile ve öğretmenlerinde yol gösterici olmaları fayda sağlayabilir.
4. Spor yapan öğrencilerin akademik ve duygusal yardım yönünden akran desteklerinin düşük çıkmasının nedenleri araştırılabilir.
5. Bu alanda yapılan benzer çalışma sayıları yetersiz olduğu söylenebilir. Çalışmalar ne kadar artırılırsa sonra ki yapılacak çalışmalar için bir o kadar katkı sağlar.
6. Katılımın daha yüksek olduğu, daha kapsayıcı bir araştırmalar yapılabilir.
7. Anket çalışmalarında ki demografik özelliklerin sayısı artırılabilir.
8. Farklı illerdeki öğrencilerin katılımı da sağlanabilir.
9. Lise düzeyinde yapılan bu çalışmanın ortaokul öğrencilerine de yapılarak, akran desteğinin yaşa göre karşılaştırılması yapılabilir.
10. Farklı türdeki bütün liseleri çalışmaya alıp daha iyi sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2002). Duygusal zekâ ve liderlik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*,12, 53-68.
- Açak, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmeninin el kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Açak, M. (2011). İşitme engelli ve işitme engelli olmayan futbolcuların benlik saygıları ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Diyarbakır: Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akçan-Parlaz, E.,Tekgül, N., Karademirci, E., ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: Fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *TurkishFamilyPhysician*, 3(4), 10-16.
- Akgün, S. ve Araz, A. (2010). Anlaşmazlıklarımızı çözebiliriz: Bir çatışma çözümü eğitim programı tanıtımı. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 1-17.
- Akın, A., ve Akkaya, O. (2015). Sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentileri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 204-213.
- Ardahan, F.,ve Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Argon, T., ve Çelik-Yılmaz, D. (2016). Lise öğrencilerinin akran ilişkileri algıları ile okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 250-258.
- Armstrong, S., and Oomen-Early, J. (2009). Socialconnectedness, self-esteem, anddepressionssymptomatologyamongcollegiateathletesversusnonathletes. *Journal of American College Health*, 57(5), 521-526.
- Asıcı, E.,ve Uygur, S. S. Duygusal öz-yeterlik ve affetmenin algılanan stres düzeyini yordayıcı rolü.*İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1353-1375.
- Aslan, E. (2008). *Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aslan, M.F., ve Okumuş, Y. (Kasım, 2003). *Tenis ile ilgilenen sporcuların sosyo ekonomik özellikleri*. Raket Sporları Sempozyumu. Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kocaeli.
- Başer, S.A. (2009). *Öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derse karşı olan tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Bayraktar, B.,ve Sunay, H. (2007). Türkiye’de elit bayan ve erkek voleybolcuların spora başlamasına etki eden unsurlar ve spordan beklentileri.*SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 63-72.
- Bayraktar, F., Kındap, Y., Kumru, A., ve Sayıl, M. (2010). Olumlu sosyal ve saldırgan davranışlar ölçeği'nin ergen örnekleminde psikometrik açıdan incelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 1-13.
- Beyazkürk, D., Anlak, Ş., ve Dinçer, Ç. (2007). Çocuklukta akran ilişkileri ve arkadaşlık. *Eurasian Journal of Educational Research*, 26, 13-26.
- Beyazyürek, F. Ş. (2009). Urie Bronfen brenner’in insan gelişimde çevresel yaklaşımı. Seyhan Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Adana.

- Bilgin, M. (1996). *Grup rehberliğinin sosyal yetkinlik beklentisi üzerindeki etkisine yönelik deneysel bir çalışma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Carlo, G., Hausmann, A., Christiansen, S., and Randall, B. A. (2003). Sociocognitive and behavioral correlates of a measure of prosocial tendencies for adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 23(1), 107-134.
- Conger, J. J., and Galambos, N. L. (1997). *Adolescence and youth*. USA: Longman.
- Connolly, J. (1989). Social self-efficacy in adolescence: Relations with self-concept, social adjustment and mental health. *Canadian Journal of Behavior Science Review*, 21(3), 258-269.
- Corsaro, W. (1997). *Friendship and peer culture in the early years*. New Jersey: Ablex Publishing Corporation.
- Çalışkan T., Çınar S., (2010). Akran Desteği: Öğrencilerin Sınıf Ortamı Ve Uygulama Alanlarında Birbirleriyle Yardımlaşma Durumlarının Değerlendirilmesi, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum Özel Sayısı: 226-233.
- Çırpan F.K., (2013). Türkiye Cumhuriyeti Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.28.
- Çoban, B., ve Ünveren, A. (2007). *Beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Oğuzhan Zirek (Editör). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çorbacı, O.A., (2008). 6 Yas Çocuklarında Sosyal Yeterliliğin, Akran ilişkilerinin ve Sosyal Bilgi İşleme Sürecinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, N. Ö., Baran, A. G., ve Ulusoy, D. (2005). Türkiye’de ergenlerin arkadaş-akran grupları ile ilişkileri ve sapmış davranışlar: Ankara örnekleme. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 83-108.
- Dunn, A. L., Trivedi, M. H., Kampert, J. B., Clark, C. G., and Chambliss, H. O. (2005). Exercise treatment for depression: efficacy and dose response. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(1), 1-8.
- Ekici, S., Çolakoğlu, T., ve Bayraktar, A. (2011). Dağcılık sporuyla uğraşan bireylerin bu spora yönelme nedenleri üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 110-119.
- Ergün, M., ve Özsüer, S. (2006). Vygotsky’nin Yeniden Değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 269-292.
- Erkan-Atik, Z., Çoban, A. E., Çok, F., Doğan, T., ve Karaman, N. G. (2014). Akran İlişkileri Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 433-446.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Lise Öğrencilerinin Toplumsal Değerlere İlişkin Tutumları: Elazığ İli Örneği. Değerler ve Eğitimi. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. Arslan, ve M. Zengin (Ed.), (s. 727-741). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi.
- Görgüt, İ. (2012). *11-14 yaş grubu hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Görücü, A. (2001). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında okuyan öğrencilerin spor yapma amaçları ve spora yönlendirilmelerinde etken olan faktörler: Konya örneği*.

- Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Gülay, H. (2010). *Okul öncesi dönemde akran ilişkileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gülay-Ogelman, H., ve Erten-Sarıkaya, H. (2013). Okul öncesi eğitimi almış çocukların akran ilişkileri değişkenlerinin 5 ve 6 yaşta incelenmesi: iki yıllık boylamsal çalışma. *International Periodical ForThe Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1859-1871.
- Gülay-Ogelman,H.,ve Canbeldek, M. (2016). Examination of the correlation between prosocial behaviours of young children based on views of mother-father-teacher and between prosocial behaviours of mother-father-child.*Adiyaman UniversityJournal of Educational Sciences*, 6(1), 96-111.
- Güneş, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme düzeylerinin sosyal yetkinlik ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Heper, E. (2012). *Spor bilimleri ile ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi*. (Editör: Hayri Ertan). 1. Baskı. Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
- Hortasçu, N. (2003). *Çocuklukta ilişkiler: anne, baba, kardeş ve arkadaş*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Hünük ve ark.(2013). 6.ve 8. Sınıf öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılımında algıladıkları sosyal desteğin rolü eğitim ve bilim 2013, Cilt 38, Sayı 170.
- İnanç, B.Y., Bilgin, M., Atıcı, M.K. (2007). *Gelişim psikolojisi: Çocuk ve ergen gelişimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- İnce, F. (2017). Turizm öğrencilerinin sosyal yeterlik algısının demografik özellikler açısından incelenmesi.*Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 55-69.
- İzmirürnüklü, A. (2004). Okullarda sosyal ve duygusal öğrenme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 10(1), 136-152.
- Kapcı, E.G. (2004) İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 1-13.
- Kaplan, A., ve Ardahan, F. (2013). Doğa sporları yapan bireylerin profilleri, doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar: Antalya örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 93-113.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Karaküçük, S., Şenel, Ö. (1998). Üniversiteler arası spor organizasyonlarına katılan sporcu-öğrencilerin katılım amaçları ve beklentileri üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 29-38.
- Kaysılı, B. K. (2013). Zihin kuramı: otizm spektrum bozukluğu olan ve normal gelişen çocukların performanslarının karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(1), 83-103.

- Kılıçarslan, S., ve Atıcı, M. (2010). İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kılıcı olmayan inançları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 113-130.
- Küçük, V., ve Koç, H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-141.
- Ladd, G. W. (2006). Peer rejection, aggressive or withdrawn behavior and psychological maladjustment from ages 5 to 12: An examination of four predictive models. *Child Development*, 77(4), 822-846.
- Lock, K. ve Schneider, W. (2007). Knowledge about mind: Links between theory of mind and later metamemory. *Child Development*, 78(1), 148-167.
- Merdan, H. (2014). *Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin şiddet davranışlarında ailenin, öğretmenlerin ve akran gruplarının rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mermer, F. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinde akran çatışmasının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013a). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5-8. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013b). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: Sosyal gelişim*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Ölçücü, B., Erdil, G., Bostancı, Ö., Canikli, A., ve Aybek, A. (2012). Üniversiteler arası tenis müsabakalarına katılan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-12.
- Önalın-Akfiyat, F. (2006). Sosyal yeterlik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 39-58.
- Özabacı, N. (2006). Çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerin sosyal becerileri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 163-179.
- Özensel, E. (2007). Liseli Kız ve Erkek Öğrencilerin Değer Yargıları ve Türk Toplumunun Temel Kurumlarına Bakış Açılımları. Değerler ve Eğitimi. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. Arslan, ve M. Zengin (Ed.), (s.743- 769). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi.
- Özkan, R. (2011). *Genel ve imam hatip lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özyürek, A., ve Ceylan, Ş. (2014). Okul öncesi çocuklarda sosyal becerilerin desteklenmesi konusunda öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 99-114.
- Pehlivan, Z. (2013). Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporunu Bırakma Ve Devam Etme Nedenleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 209-225.
- Pianta, R. ve Walsh, D. (1996). High-risk children in schools: Constructing sustaining relationships. New York: Routledge
- Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu, M.F., Demirel, E.T., Ramazanoğlu, M.O., ve Altungil, O. (2005). Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 153-157.

- Riggio, R. E. (1986). Assessment of basicsocialskills. *Journal of Personality and social Psychology*, 51(3), 649.
- Rodkin, P. C. (2003). Bullies And Victims in The Peer Ecology. Four Questions For Psychologists Ans School Professionals, *School Psychology Review*, 384-400.
- Savcı, M.,ve Aysan, F. (2016). Bağlanma stilleri, akran ilişkileri ve duyguların internet bağımlılığını yordamadaki katkıları. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 401-432.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan Uygulamaya. (12. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Song, S. (2006). The role of protective peers and positive peer relationships in scholl bullying,. Unpublished Doctoral Thesis University of Nebreska,.
- Sunay, H., ve Saracaloğlu, A. S. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-48.
- Şahin, C. (2001). Sosyal beceri ve sosyal yeterlik. *G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 9-19.
- Şahin, M., Yetim, A.Z., ve Çelik, A. (2012). Psikolojik sağlamlığın gelişiminde koruyucu bir faktör olarak spor ve fiziksel aktivite. *TheJournal of AcademicSocialScienceStudies*, 5(8), 373-380.
- Şirin, E. F., Çağlayan, H. S., Çetin, M. Ç., ve İnce, A. (2008). Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 98-110.
- Tel, M.,veKöksalan, B. (2008). Öğretim Üyelerinin Spor Etkinliklerinin Sosyolojik Olarak İncelenmesi (Doğu Anadolu Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 261-278.
- Totan, T. (2015). Duygusal öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik niteliği. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 46-57.
- Totan, T., İkiz, E., ve Karaca, R. (2010). Duygusal öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanarak tek ve dört faktörlü yapısının psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 71-95.
- Tozoğlu, Bayraktar, Cingöz, Yurttaş (2015). Akran Desteği Düzeyine Sporun ve Farklı Değişkenlerin Etkisi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 57-67.
- Türk F., (2013). Akran arabuluculuk eğitiminin lise öğrencilerinin arabuluculuk becerilerine etkisinin incelenmesi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Doktora Tezi,
- Ulutas, A. (2016). Ergenlerde sosyal öz-yeterlik algısı ve duygusal öz-yeterlik arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi: Bir model önerisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 831-841.
- Uluhurt, F. (2012).*Bazı değişkenlere göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının akran ilişkileri*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ülker, H. İ. (2008). Kurumsal liderlikte duygusal yeterlik. *AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 74-84.

- Ünlü, H., ve Aydos, L. (2007). Öğretmen Görüşlerine Göre; Beden Eğitimi Derslerinde Öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81.
- Vatansever (2017). *Lisanslı spor yapan ve yapmayan ergenlerin mental iyi oluş, benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve algılanan sosyal destek açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E., (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, M. (2007). *Şiddete başvuran ve başvurmeyen ergenlerin yalnızlık düzeyleri ve akran baskısı düzeyleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yıldız, S., Boz, İ. T., ve Yıldırım, B. F. (2012). Kişilik tipi ile olumlu sosyal davranış arasındaki ilişki: Marmara Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(1), 215-233.
- Yurdakul, B. (2005). Yapılandırmacılık. Demirel, Ö. (Editör), *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yücel, A. S., Kılıç, B., Korkmaz, M., veGöral, K. (2015). Spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi.*Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 5(14), 20-54.

EKLER

EK 1. Veri Toplama Anketi

ANKET

Bu çalışmanın amacı; lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin akran desteği düzeylerine spor ve farklı değişkenlerin etkisini incelemektir. Katkılarınızdan dolayı **TEŞEKKÜR** ederim.

Yüksek Lisans Tez Öğrencisi: Fatih AYDEMİR

- 1.Cinsiyetiniz? Kadın Erkek
- 2.Yaşınız? 25 yaş ve altı 26-29 yaş arası 30 yaş ve üzeri
3. Aile yapınız? Çekirdek aile Geniş aile Parçalanmış aile
- 4.Aile geliriniz? 1000TL Altı 1001 TL-2000 2001 TL-3000 TL arası 3001 TL üzeri
- 5.Ailenizin size karşı tutumu nasıldır? Demokratik İlgisiz Otoriter Tutucu
- 6.Kaçıncı sınıftasınız? 9 10 11 12
- 7.Okuduğunuz okulun türü nedir? Fen lisesi Anadolu lisesi Normal lise Meslek lisesi Spor lisesi Diğer..... (Belirtiniz)
- 8.Spor yapıyor musunuz? Evet Hayır
- 9.Hangi tür spor yapıyorsunuz? Takım sporu Bireysel spor
- 10.Haftada kaç saat spor yapıyorsunuz? 1 saat 2-4 saat 5 saat ve üzeri
- 11.Spor yapmanızdaki en önemli nedeniniz nedir? Sağlık Fiziksel görünüş Sosyal aktivite Maddi kazanç

Akran Desteği	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamıyla Katılıyorum
1. Sınıftaki bir arkadaşımız zor durumda kaldığında, diğerleri ona yardım eder.	☐	☐	☐	☐
2. Sınıf arkadaşları olarak birbirimizin sağlığı ile yakından ilgileniriz.	☐	☐	☐	☐
3. Sınıfımızdaki bir arkadaşımız hastalandığı zaman, diğerleri tıbbi yardım aşmasında ona eşlik eder.	☐	☐	☐	☐
4. Sınıfımızdaki bir arkadaşımız/arkadaşlarımız yalnızlık hissettiği zaman ya da konuşmak istediğinde, diğerleri onunla/ onlarla arkadaşlık etmekte istekli davranır.	☐	☐	☐	☐
5. Sınıftaki arkadaşlarımız arasında bir anlaşmazlık olduğunda, diğerleri bu durumun düzeltilmesine yardım eder.	☐	☐	☐	☐
6. Sınıf arkadaşları olarak, birbirimizin farklı düşüncelerine saygı duyarız.	☐	☐	☐	☐
7. Özel durumlarımızda, iyiliğimiz için birbirimize önerilerde bulunuruz.	☐	☐	☐	☐
8. Sınıf arkadaşlarımızla ödevlerimiz konusunda birbirimizle tartışmalar yaparız.	☐	☐	☐	☐
9. Akademik performansı iyi olan arkadaşlarımız, bu konuda ihtiyacı olan arkadaşlarımıza yardım etmede istekli davranır.	☐	☐	☐	☐
10. Sınıfımızdaki bir arkadaşımız ödevleriyle ilgili bir zorlukla karşılaştığında, diğerleri ona çözümler önerir.	☐	☐	☐	☐
11. Sınıf arkadaşları olarak birbirimizin sorunlarını ve problemlerini dinleriz.	☐	☐	☐	☐
12. Sınıf arkadaşları olarak birbirimize güvenir ve yalan söylemeyiz.	☐	☐	☐	☐
13. Sınıf arkadaşları olarak birbirimizin ihtiyaçlarıyla ilgileniriz	☐	☐	☐	☐
14. Sınıftaki herkes mutlaka konuşabileceği birini bulur.	☐	☐	☐	☐
15. Sınıf arkadaşları olarak aramızda derin bir arkadaşlık ilişkisi vardır.	☐	☐	☐	☐
16. Sınıf arkadaşları olarak birbirimizi cesaretlendiririz.	☐	☐	☐	☐
17. Sınıf arkadaşları olarak birbirimizle notlarımızı ve kaynaklarımızı paylaşıyoruz.	☐	☐	☐	☐

EK 2. Araştırma İzni

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605/3921730
Konu: Araştırma İzni

06.04.2016

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: a) Fatih AYDEMİR'in 04/04/2016 tarihli ve 3772845 sayılı dilekçesi,
b) Atatürk Üniversitesi'nin 01/04/2016 tarihli ve 1600081444 sayılı yazısı.

İlgi yazılarda belirtilen üniversite ve araştırmacıların İlimiz okullarında araştırma yapma isteği Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmaların, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak ekte isimleri belirtilen okullarda yapılması şubemizce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Turan BAĞAÇLI
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
06.04.2016

Yüksel ARSLAN
İl Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza:
Aşkla Aynıdır
08.04/2016

Selçuk DİLER
Memur

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Elektronik Ağ: erzurum.meb.gov.tr
e-posta: arge25@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Çiğdem HOPUR Şb.Mdr.
Tel: (0442) 234 4800
Faks: (0442) 235 1032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f79e-d01f-3c26-820c-7cccd kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Fatih AYDEMİR
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Nevzat Karabağ Anadolu Lisesi, Rıfık Salim Burçak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Erzurum Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Şükrüpaşa Anadolu Lisesi, Nenehatun Kız Anadolu Lisesi
Araştırmanın konusu	Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Akran Desteği İle Spor Yapma Alışkanlıklarının İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Bireysel Başvuru
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Tez Önerisi
Veri toplama araçları	Anket, Akran Desteği Ölçeği,
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
<p>Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.</p>	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalef Üyenin Adı ve Soyadı	
KOMİSYON	
05.04.2016 Komisyon Başkanı Çiğdem HOPUR Şube Müdürü	 Üye Osman ÇELİK
	 Üye Mesut ARAS

ÖZGEÇMİŞ

24 Ocak 1985 yılında ailemin üçüncü çocuğu olarak Erzurum'da dünyaya geldim. İlk, Orta ve lise öğrenimimi bitirdikten sonra, 2004 yılında Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünü kazanıp, 2008 yılında buradan mezun oldum. 2009 yılında Kamu personeli seçme sınavında yeterli puan alarak milli eğitime bağlı örgün bir kurumda beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak göreve başladım. Halen Milli Eğitimde görevli olup meslekteki 10. yılımı çalışmaktayım.

